

Financování ochrany kulturních památek

Veronika Ošřádalová

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika OŠŤÁDALOVÁ**
Osobní číslo: **M081405**
Studijní program: **B 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Financování ochrany kulturních památek**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Charakterizujte základní principy ochrany památkového fondu v České republice.
- Definujte základní strukturu možných zdrojů financování kulturních památek.

II. Praktická část

- Analyzujte možnosti financování katedrály sv. Václava v Olomouci a navrhněte vlastnímu možná řešení financování.
- Na základě získaných poznatků definujte nedostatky současného systému financování kulturních památek a formulujte možná doporučení k nápravě.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

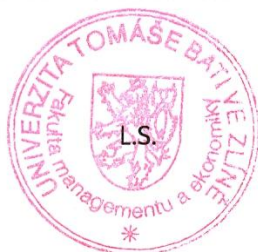
Seznam odborné literatury:

- [1] HUDEČEK, J. Proč a jak veřejně i soukromě financovat zachování památek a regeneraci chráněných území. 1. vyd. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 1995. 72 s. ISBN 80-902096-0-2.
[2] PEK, T. Financování provozu, údržba a obnova památek. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2007. 116 s. ISBN 978-80-245-1309-6.
[3] Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.
[4] ZÍDEK, M., KLUSOŇ, J. Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem. 1. vyd. Praha: ABF - Arch, 2005. 244 s. ISBN 80-86905-10-1.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Jana Jurníková, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: **4. dubna 2011**
Termín odevzdání bakalářské práce: **20. května 2011**

Ve Zlíně dne 4. dubna 2011

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí:
 - bez omezení;
 - pouze prezenčně v rámci Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 20. května 2011

Barbora Ošťádalová

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Předmětem bakalářské práce *Financování ochrany kulturních památek* je analýza současného stavu financování kulturních památek v České republice. V teoretické části jsou stručně uvedeny základní definice památkové péče, příslušná legislativa, organizační struktura památkové péče, práva a povinnosti vlastníka kulturní památky a mechanismy financování kulturních památek. Druhá část práce již nabízí demonstrování teoretických poznatků na konkrétní kulturní památce, katedrále sv. Václava v Olomouci. Analýza konkrétní situace při financování ochrany a obnovy kulturní památky a její údržby je porovnávána s dalšími možnostmi financování. Výsledkem je nalezení vhodných prostředků pro finanční zajištění kulturní památky a jejich využití vlastníkem katedrály sv. Václava.

Klíčová slova:

kulturní památka, památková rezervace, památková péče, vlastník kulturní památky, financování kulturních památek, programy ministerstva kultury,

ABSTRACT

The topic of bachelor thesis with the title *Financing of Cultural Monuments Preservation* is to analyze the current state of financing of cultural monuments in the Czech Republic. The theoretical part summarizes the basic definitions of conservation, the relevant legislation, organizational structure of conservation, the rights and obligations of owners of cultural monuments and cultural heritage funding mechanism. The second part demonstrates theoretical finding on a specific monument, the Cathedral of St. Wenceslas in Olomouc. Analysis of specific financing situation in the protection and restoration of cultural monuments and its maintenance is compared with other financing options. The result is to find appropriate means for financial security of cultural monuments and their use of the owner of the Cathedral St. Wenceslas.

Keywords:

cultural monument, cultural area, culture monument conservation, owner of a cultural monument, financing of cultural monuments, programmes of the Ministry of Culture

Chtěla bych poděkovat vedoucí této bakalářské práce, paní JUDr. Janě Jurníkové, PhD. za odborné vedení a cenné rady při konzultacích.

Především mé díky náleží Metropolitní kapitule u sv. Václava a jejím odborným pracovníkům, panu Jindřichu Suchánkovi za užitečné informace o financování katedrály a pastorační asistence, paní Mgr. Petře Otýpkové za její cennou pomoc.

Dále jsem hluboce zavázaná Římskokatolické farnosti sv. Václava, panu faráři Mgr. Ladislavu Švirákovi, bývalému faráři Bohumíru Vitáskovi, kostelníkovi a průvodci panu Mgr. et Bc. Miroslavovi Výmolovi.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 ZÁKLADNÍ POJMY A JEJICH VYMEZENÍ	12
1.1 Kulturní památka	12
1.1.1 Prohlášení věci za kulturní památku	13
1.2 Světové kulturní dědictví - UNESCO	13
1.3 Národní kulturní památka	15
1.4 Památkové rezervace	17
1.5 Památkové zóny.....	18
1.6 Ochranné pásmo	18
2 PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY PÉČE O KULTURNÍ PAMÁTKY	19
3 ORGÁNY A ORGANIZACE STÁTNÍ PAMÁTKOVÉ PÉČE.....	21
3.1 Ministerstvo kultury České republiky	21
3.2 Památková inspekce	21
3.3 Celní úřady	22
3.4 Kraje	22
3.5 Obce.....	23
3.6 Odborná organizace státní památkové péče	23
4 VLASTNICTVÍ KULTURNÍCH PAMÁTEK	24
5 FINANCOVÁNÍ PÉČE O KULTURNÍ PAMÁTKY	26
5.1 Přímé financování.....	26
5.1.1 Finanční příspěvek z komunálních rozpočtů.....	26
5.1.2 Finanční příspěvek ze státního rozpočtu	27
5.1.3 Státní fond kultury.....	28
5.2 Ostatní zdroje.....	28
5.2.1 Soukromé dary, sponzoring, veřejné sbírky	28
5.2.2 Dotace a granty poskytované obcí či krajem	29
5.2.3 Grantové programy nadací	29
5.2.4 Public Private Partnership (PPP).....	30
5.2.5 Příjmy z vlastní hospodářské činnosti	30
5.2.6 Grantové programy mezinárodní spolupráce	30
5.3 Nepřímé financování	32
5.3.1 Bezplatná odborná pomoc	32
5.3.2 Daňová zvýhodnění pro vlastníka kulturní památky.....	32

II. PRAKTICKÁ ČÁST	33
6 KATEDRÁLA SV. VÁCLAVA V OLOMOUCI	34
6.1 Historie katedrály sv. Václava	34
6.2 Katedrála sv. Václava v současné době	36
6.3 Vlastnictví kulturní památky a její prohlášení	38
7 KATEDRÁLA SV. VÁCLAVA V OBLASTI CESTOVNÍHO RUCHU A REGIONÁLNÍHO ROZVOJE MĚSTA OLOMOUC	40
7.1 Cestovní ruch v katedrále sv. Václava a Olomouci	40
7.1.1 Vlastní propagace katedrály sv. Václava	41
7.1.2 Noc kostelů	42
7.1.3 Dny evropského dědictví	43
7.1.4 Zpřístupnění kostelů v turistické sezóně	44
7.1.5 Církevní turistika	44
7.1.6 Cestovní ruch ve statutárním městě Olomouc	45
7.2 Vztah katedrály vůči Olomouci v oblasti regionálního rozvoje	47
7.2.1 Služby poskytované městem Olomouc	47
7.2.2 Zajímavostí v okolí města Olomouce	48
8 FINANCOVÁNÍ KATEDRÁLY SV. VÁCLAVA	50
8.1 Vnější opravy	51
8.2 Vnitřní opravy a restaurování katedrály	54
8.3 Náklady na údržbu a chod katedrály	57
8.4 Financování zpřístupnění kostelů v turistické sezóně	60
9 CELKOVÉ ZHODNOCENÍ A ANALÝZA SOUČASNÉHO FINANCOVÁNÍ.....	61
9.1 SWOT analýza	61
10 DALŠÍ MOŽNOSTI FINANCOVÁNÍ KATEDRÁLY SV. VÁCLAVA.....	65
10.1 Financování z vybraných dotačních programů EU	65
10.2 Dotační programy z Olomouckého kraje a města Olomouc	67
10.3 Grantové programy Nadace rozvoje občanské společnosti	67
10.4 Vlastní financování farnosti u sv. Václava	69
ZÁVĚR.....	70
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	72
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	77
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	78
SEZNAM TABULEK	79
SEZNAM PŘÍLOH.....	80

ÚVOD

Historické stavby patří k největším vzpomínkám lidstva a ukazují nám, co všechno naši předkové dokázali stvořit a s jakou představivostí postavili tolik majestátných kostelů, katedrál, hradů, zámků a dalších významných staveb. Je obdivuhodné, že tyto mohutné stavby přečkaly tolik let, ale nesmíme zapomínat, že i přes udivující vnější schránku jsou náchylné vůči vlivům času, počasí, znečištění, válkám i jiným politickým vlivům. Proto je velice důležité financovat ochranu těchto vzácných kulturních skvostů a pečlivě se jim věnovat, aby i další generace po nás mohly obdivovat krásu kulturních památek.

Práce se bude zabývat péčí o kulturní památky a financování její ochrany, jak již napovídá nadpis. Toto téma jsem si vybrala, protože jsem vyrůstala uprostřed olomoucké historické rezervace, a k památkám a jejich historii mám velice blízko. V Olomouci na každém kroku a ze všech stran vyzařuje její dávná minulost. Cílem bakalářské práce je tedy zjistit, co vše tato péče obnáší, přesněji financování obnovy těchto památek, co všechno musí nést na svých bedrech vlastník kulturní památky a jakou úlohu má spojení kulturní památky s cestovním ruchem a celkovým rozvojem a atraktivitou města Olomouce.

Pro objektivní posouzení jsem si vybrala národní kulturní památku, která patří neodmyslitelně k panoramatu města. Jedná se o katedrálu sv. Václava, neboli Dóm, který je součástí areálu bývalého přemyslovského hradu. V Ústředním seznamu kulturních památek ČR je tento soubor památek registrovaný jako „Olomoucký hrad s kostelem sv. Václava“. Tento areál je tvořen mnoha budovami a jinými nemovitými objekty, nachází se zde například Arcidiézní muzeum, kaple sv. Anny či kapitulní děkanství. Katedrála sv. Václava čekala dlouho na opravy, a po více jak sto letech prošla rozsáhlou rekonstrukcí vnějšího pláště a vnitřního restaurování, a to ve třech etapách.

Ke shromažďování informací budu hlavně využívat rešerše literatury a internetové zdroje této tematiky. V praktické části budu vycházet především z podkladů financování katedrály sv. Václava, které mi budou k dispozici. Práce bude analyzovat stávající financování katedrály sv. Václava v Olomouci, a to z jakých finančních prostředků jsou hrazeny opravy a celková údržba, zdali přispívá město, kraj či samotná církev. Po zhodnocení všech výsledků bych navrhla další možnosti financování této katedrály

Práce vychází z platné právní úpravy k 31. 3. 2011.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY A JEJICH VYMEZENÍ

Kultura je bezpochyby velice důležitou součástí lidstva. Její hluboký význam se prolíná v každém z nás, a její kořeny sahají velice hluboko, až k počátku věku. Kulturou nejsou jen krásné historické budovy, jsou to tradice, je to morální a emotivní část každého člověka, je to víra ve velké věci a majestátná umělecká díla, je prostě součástí všehomíra.

Česká republika má velice rozsáhlý a nedocenitelný památkový fond, jehož kulturní význam se prolíná celou historií naší země a jeho přínos plyne jak z jeho historických hodnot, tak i uměleckých a památkových. Pro uvedení do problematiky památkové péče je třeba se věnovat základním definicím, které se budou prolínat celou prací. Především jde o vymezení pojmu kulturní památka, národní kulturní památka, světové kulturní dědictví, památkové zóny a rezervace.

1.1 Kulturní památka

Za kulturní památku můžeme považovat věc movitou či nemovitou (popřípadě i soubor těchto věcí), která je důležitou součástí historického vývoje, nebo výsledek životního stylu či prostředí společnosti mnoha věků. Je to projev lidské tvorby z nejrůznějších oborů a její hodnota se prolívá ve všech oblastech a utváří tím tak lidskou společnost. Nemovitými kulturními památkami jsou pozemky a stavby spojené se zemí pevným základem, tedy například hrady a zámky, kostely, kapličky, měšťanské domy či stavby lidové architektury, ale také třeba boží muka, pomníky nebo sochy. Ostatní kulturní památky jsou movité a to například obrazy, předměty tvořící mobiliáře hradů a zámků, dopravní prostředky a podobně.¹

Definice kulturní památky (dále jen „KP“) je zachycena v zákonu č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči § 2, a dle tohoto zákona prohlašuje movité či nemovité věci za kulturní památky pouze Ministerstvo kultury. Za KP se považují i ty věci, které nebyly prohlášeny podle § 3 zákona o státní památkové péči, ale byly zapsány do státních seznamů kulturních památek podle předchozího zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách.²

¹ *Asociace muzeí a galerií České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-05-04]. Příručka vlastníka kulturní památky „Kulturní památky a péče o ně“. Dostupné z WWW: <http://www.cz-museums.cz/amg/faces/web/deni_v_oboru/legislativa>.

² Tamtéž.

1.1.1 Prohlášení věci za kulturní památku

Řízení o prohlášení věci za kulturní památku zahajuje pouze Ministerstvo kultury, jako ústřední orgán státní památkové péče, a to z vlastního podnětu nebo na návrh, s výjimkou archeologických nálezů. Pro rozhodnutí o prohlášení, či neprohlášení věci za kulturní památku, jsou povinné dva podklady, a to vyjádření krajského úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností. V případě archeologického nálezu podává návrh na prohlášení Akademie věd ČR.³

Toto řízení je procesně upraveno podle zákona č. 500/2004 Sb., o správním řádu, a dále podle § 3 zákona o státní památkové péči.⁴ Od okamžiku zahájení řízení, tedy jeho oznámení vlastníkově až do rozhodnutí ministerstva, je ustanovena povinnost vlastníka danou památku chránit před poškozením, zničením či odcizením a oznámit Ministerstvu kultury každou zamýšlenou změnu ohledně vlastnictví, správy či užívání.⁵

Je-li prohlášení za KP ve veřejném zájmu, lze ji provést i proti vůli vlastníka věci. Proti takovému správním rozhodnutí se vlastník, podle zákona č. 500/2004 Sb. může bránit podáním řádného opravného prostředku, kterým je rozklad vůči napadenému rozhodnutí Ministerstva kultury nebo je oprávněn podat žalobu ve správním soudnictví příslušnému správnímu orgánu.

1.2 Světové kulturní dědictví - UNESCO

UNESCO je odbornou organizací OSN pro vzdělávání, vědu a kulturu a patří mezi významné agentury, které svoji činností přispívají k zlepšení situace v členských státech. Podnětem ke vzniku této organizace byla nutnost udržet mezinárodní mír po druhé světové válce a s tím i spojený rozvoj spolupráce v oblasti výchovy, úcty k lidským právům, kulturního prostředí a vědeckého zkoumání. V současné době má UNESCO již 190 členů, přičemž jedním ze zakládajících členů byla také Československá republika, která mezinárodní smlouvu ratifikovala v roce 1991.⁶

³ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ *Asociace muzeí a galerií České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-05-04]. Příručka vlastníka kulturní památky „Kulturní památky a péče o ně“. Dostupné z WWW: <http://www.cz-museums.cz/amg/faces/web/deni_v_oboru/legislativa>.

⁵ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ *UNESCO* [online]. 1995 - 2011 [cit. 2011-05-04]. The Organization's history. Dostupné z WWW: <<http://www.unesco.org/new/en/unesco/about-us/who-we-are/history/>>.

V roce 1972 přijalo UNESCO Úmluvu o ochraně nejvýznamnějšího světového kulturního a přírodního dědictví. Hlavním cílem této úmluvy je postupně vybrat kulturní památky a přírodní lokality celosvětového významu, které by měly být uchovány pro budoucí generace. Do seznamu světového kulturního a přírodního dědictví je z České republiky zapsáno již dvanáct památek, z nichž jedna se nachází také v Olomouci, jedná se o sloup Nejsvětější Trojice, který je zapsán v tomto seznamu již od roku 2000.⁷

Tabulka 1 Světové kulturní dědictví UNESCO

Typ chráněného území - Světové kulturní dědictví			
Kraj	Okres	Památka Unesco	Od roku
Hlavní město Praha	Praha	Praha, historické centrum	1992
Středočeský kraj	Kutná Hora	Kutná Hora, důlní díla a část historického jádra města s chrámem sv. Barbory	1995
Jihočeský kraj	Čes. Budějovice	Holašovice, rezervace historické vesnice	1998
	Český Krumlov	Český Krumlov, historické jádro města	1992
Pardubický kraj	Svitavy	Litomyšl, zámek	1999
Kraj Vysočina	Jihlava	Telč, historické jádro města	1992
	Třebíč	Třebíč, židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa	2003
	Žďár n. Sázavou	Zelená Hora, poutní kostel sv. Jana Nepomuckého	1994
Jihomoravský kraj	Brno-město	Brno, vila Tugendhat	2001
	Břeclav	Lednicko - valtický areál	1996
Olomoucký kraj	Olomouc	Olomouc, sloup Nejsvětější Trojice	2000
Zlínský kraj	Kroměříž	Kroměříž, zahrady a zámek	1998

zdroj: Národní památkový ústav

Ještě za doby Československé republiky, byly mezi prvními vybranými památkami do seznamu UNESCO Hlavní město Praha se svým historickým centrem, Český Krumlov a Telč. Po roce 1993 až do nového tisíciletí se prohlašovaly památky za světové kulturní dědictví, kromě 1997, co rok. V roce 2000 se jí stala kulturní památka v Olomouci, jak bylo uvedeno výše, o rok později Brněnská vila Tugendhat a poslední památkou je židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči. Je zajímavé, že od roku 2003 až do dnešní doby, nebyla již žádná kulturní památka zařazena do seznamu světového kulturního a přírodního dědictví.

⁷ *České dědictví UNESCO* [online]. 2010 [cit. 2011-05-04]. Dvanáct českých divů světa. Dostupné z WWW: <<http://www.unesco-czech.cz/>>.

1.3 Národní kulturní památka

Národní kulturní památkou (dále „NKP“) jsou, podle §4 zákona, ty kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa. Za národní kulturní památku jsou památky prohlášeny pouze vládou České republiky, která stanoví taktéž i podmínky jejich ochrany.⁸ Podle Národního památkového ústavu patří v současné době mezi národní kulturní památky celkem 272 objektů. Podrobnější údaje jsou uvedeny v tabulce č. 2.

Paragraf tohoto zákona mi přijde velice nedostačující, když vezmeme v úvahu, že národní kulturní památky jsou kulturně nedocenitelné, tak chybí jasné stanovení podmínek pro jejich ochranu na našem území. Toto ustanovení umožňuje vládě ČR stanovit jasné body ochrany památek, ale nebylo zatím využito.

V následující tabulce č. 2 jsou uvedeny NKP nacházející se na území České republiky. Památky jsou rozdělené podle krajů a okresů, do nichž územně náleží. Dle geografického umístění památek, lze konstatovat, že většina NKP se nachází v Čechách a nejméně ve východní části naší země. Město s největším počtem národních kulturních památek je hlavní město Praha se 46 objekty, sestupně jsou to dále města Český Krumlov (9), Olomouc (8) a Brno-město (7). V tabulce jsou dále uvedeny 2 roky, první oznamuje, kdy proběhl v dané oblasti první zápis NKP a druhý údaj určuje poslední zápis, který může být nejpozději v roce 2010. Je zajímavé, že stále existuje řada objektů, jichž lze prohlásit za Národní kulturní památku, i když v poslední době se jimi stávají novodobé stavby ne starší 20 let.

⁸ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka 2 Přehled NKP v ČR

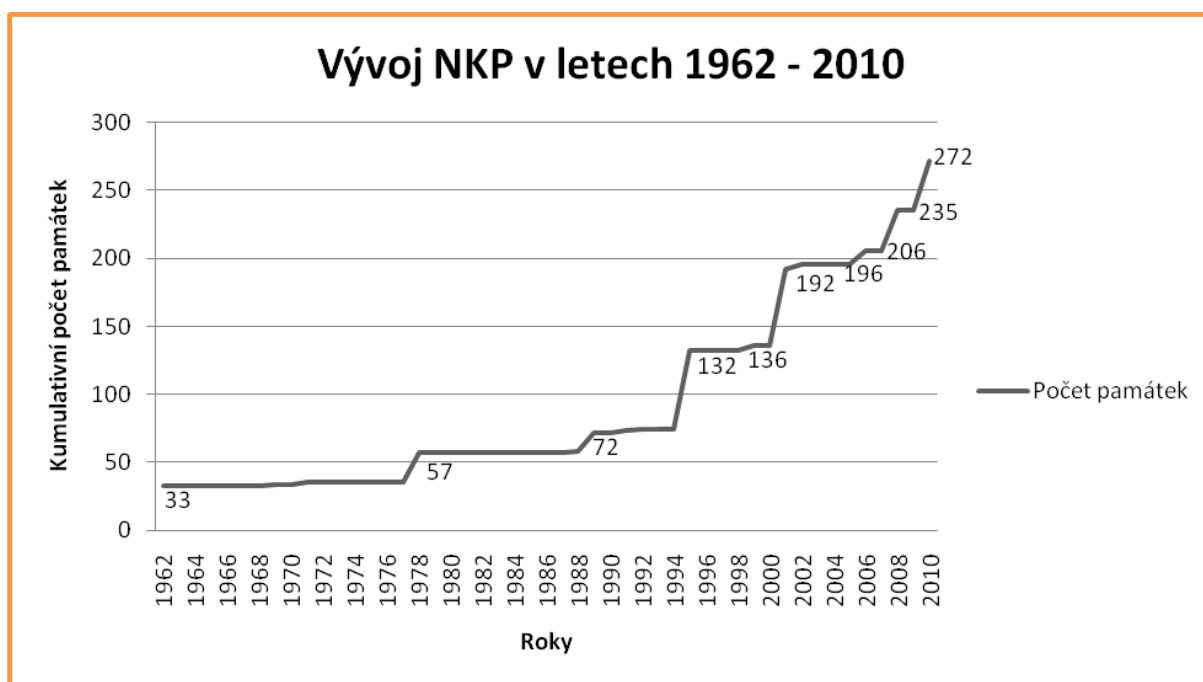
Typ chráněného území - Národní kulturní památky									
Kraj	Okres	Počet NKP	Od roku	Do roku	Kraj	Okres	Počet NKP	Od roku	Do roku
Hlavní město Praha	Praha	46	1962	2010	Liberecký kraj	Česká Lípa	2	1978	2001
	Praha-východ	2	1995	1995		Liberec	6	1995	2008
	Praha-západ	2	1978	2010		Semily	3	2001	2010
Středočeský kraj	Benešov	3	1962	2008	Královéhradecký kraj	Hradec Králové	4	1995	2001
	Beroun	3	1962	2001		Jičín	2	2008	2008
	Kladno	2	1962	1962		Náchod	6	1978	2008
	Kolín	2	1995	1995		Rychnov n.Kn.	1	1995	1995
	Kutná Hora	5	1962	2008		Trutnov	4	1995	2010
	Mělník	2	2001	2001	Pardubický kraj	Chrudim	3	1978	2010
	Mladá Boleslav	2	2001	2008		Pardubice	5	1978	2010
	Nymburk	1	1989	1989		Svitavy	3	1962	2010
	Příbram	2	1995	2010		Kraj Vysočina	Havlíčkův Brod	3	1978
Rakovník	1	1989	1989	Jihlava	4		1995	2010	
Jihočeský kraj	Čes.Budějovice	4	1971	2001	Pelhřimov		1	2010	2010
	Český Krumlov	9	1989	2010	Třebíč		4	2001	2002
	Jindřichův Hradec	6	1995	2002	Žďár n.Sázavou		1	1995	1995
	Písek	5	1978	2010	Jihomoravský kraj	Blansko	5	2001	2010
	Prachatice	3	1978	2010		Brno-město	7	1962	2010
	Strakonice	2	1995	2008		Brno-venkov	2	1995	2010
Tábor	4	1962	1989	Břeclav		4	1995	2010	
Plzeňský kraj	Domažlice	2	1995	1999		Hodonín	4	1962	2010
	Klatovy	4	1978	2010		Vyškov	2	2001	2008
	Plzeň-město	5	1978	2008	Znojmo	5	1962	2001	
	Plzeň-jih	2	2008	2010	Olomoucký kraj	Jeseník	1	2001	2001
	Plzeň-sever	2	1995	2001		Olomouc	8	1962	2010
	Rokycany	1	2010	2010		Prostějov	1	2008	2008
Tachov	5	1962	2010	Šumperk		3	1995	2008	
Karlovarský kraj	Cheb	4	2001	2010	Zlínský kraj	Kroměříž	2	1995	2010
	Karlovy Vary	5	1995	2010		Uherské Hradiště	5	1969	2008
	Sokolov	1	2008	2008		Vsetín	4	1995	2010
Ústecký kraj	Děčín	1	2001	2001		Zlín	2	1978	2001
	Chomutov	1	1995	1995	Moravskoslezský kraj	Bruntál	2	2001	2010
	Litoměřice	4	1962	2001		Frýdek-Místek	1	1978	1978
	Louny	2	1995	2001		Karviná	1	1989	1989
	Most	1	2010	2010		Nový Jičín	3	1962	2010
	Teplice	3	1978	2001		Opava	3	1995	2001
	Ústí nad Labem	2	1962	2008		Ostrava-město	4	1995	2008

zdroj: Národní památkový ústav

Pro lepší grafickou názornost, jsem vytvořila graf kumulativního počtu vývoje NKP, Tedy prohlášení kulturních památek za národní kulturní památku, v průběhu let 1962 až 2010. Když se poprvé v roce 1962 prohlášovali kulturní památky za NKP, bylo jich celkem 33 a mezi nimi i Olomoucký hrad s kostelem sv. Václava. Po deseti letech byly připsány jen pouze dvě. Další skupina 22 památek byla vyhlášena 1978, kdy byl v Javoříčku ustanoven Památník obětem II. sv. války. Po dlouhém časovém období jich v roce 1989 přibýlo 14, ale největší nárůst byl zaznamenán v roce 1995, kdy bylo prohlášeno celkem 58 nových NKP. V Olomouci se jí stal chrám sv. Mořice s největšími varhany v ČR i celé Evropě, soubor barokních kašen a Klášterní Hradisko. Byl to významný rok, protože se vyhlášovalo poprvé v nově ustanovené České republice. Roku 1999 byly vyhlášeny 4 památky, mezi nimi i hrad

Bouzov. O pár let později současný počet NKP vzrostl o dalších 56 přírůstků a začátek nového století přivítal celkem 192 národních kulturních památek. V Olomouckém kraji se této pocty dočkal hrad Šternberk, v obci Šternberk, ale třeba i Papírna ve Velkých Losinách. V průběhu dalších let bylo vyhlášeno přes 40 nových NKP konče rokem 2010, kdy jich bylo vyhlášeno 37. Je zajímavé, že se národními skvosty stávají již modernější budovy, elektrárny, technická a zemědělská stavení a další. V Olomouci byla za poslední národní kulturní památkou vyhlášena Vila Primavesi.

Graf 1 Vývoj počtu NKP v letech 1962 až 2010

zdroj: Národní památkový ústav

1.4 Památkové rezervace

Soubor nemovitých kulturních památek neboli památkovou rezervací, upravuje §5 zákona a je sestavena tak, aby umožnila chránit významnou archeologickou lokalitu nebo skupinu nemovitých kulturních památek v původní historické skladbě. Představuje taktéž i jeden z nástrojů pro ochranu architektonického a archeologického dědictví, k jejichž ochraně se Česká republika zavázala na mezinárodní úrovni.⁹

⁹ ZÍDEK, Martin; KLUSOŇ, Jiří. *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF - Arch, 2005. 244 s. ISBN 80-86905-10-1.

Prohlášení za památkovou rezervaci se poněkud liší od kulturních památek, a to tak, že se to děje formou obecně závazného právního předpisu, čili nařízením vlády. V tomto případě se neuplatňuje jednání ve správním řízení. Vláda je taktéž zmocněna stanovit podmínky pro zabezpečení ochrany této rezervace, které se vztahují i na objekty, jež nejsou kulturními památkami.¹⁰ Toto prohlášení za památkovou rezervaci by mohlo přispět k obecnému zlepšení stavu architektonického dědictví a starání se o objekty, které nejsou kulturními památkami, ale patří do jejího okolí, tím pádem by se zlepšil i celkový vzhled daného místa.

1.5 Památkové zóny

Památkové zóny, stejně jako památkové rezervace - jsou součástí územní ochrany a svůj základ mají v §6 zákona. Jako památkovou zónu je možné vymezit území sídelního útvaru nebo jeho části, historické prostředí nebo část krajinného celku, jak uvádí zákon, a které vykazují významné kulturní hodnoty. Nejde tedy jen o pouhou kvantitu kulturních památek na jednom místě, jak je tomu v památkových rezervacích. Prohlášení za památkovou zónu se děje taktéž obecně závazným právním předpisem, který vydává Ministerstvo kultury formou vyhlášek, v procesu prohlášení se nevyužívá správního řízení. Jednotné vymezování památkových zón na našem území bylo svěřeno ministerstvu až od roku 2000, předtím byla tato pravomoc svěřena krajským národním výborům.¹¹

Vlastník nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, či památkové zóně, má povinnost si vyžádat závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností, v případě, že hodlá provádět stavbu nebo změny či údržovací práce na objektu, jak je stanoveno v § 14 zákona.

1.6 Ochranné pásmo

Vyžaduje-li ochrana nemovité kulturní památky nebo jejího prostředí, ochrana památkové rezervace či zóny ochranné pásmo, podává vlastníkovvi vyjádření obecní úřad obce s rozšířenou působností a to na návrh krajského úřadu po vyjádření Národního památkového ústavu.¹²

¹⁰ ZÍDEK, Martin; KLUSOŇ, Jiří. *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF - Arch, 2005. 244 s. ISBN 80-86905-10-1.

¹¹ Tamtéž.

¹² Tamtéž.

2 PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY PÉČE O KULTURNÍ PAMÁTKY

V oblasti památkové péče je lze jmenovat následující základní mezinárodní smlouvy:¹³

Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy, podepsána dne 16. ledna 1992, publikována ve Sbírce mezinárodních smluv pod číslem 99/2000

Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy, podepsána dne 3. října 1985, publikována ve Sbírce mezinárodních smluv pod číslem 73/2000

Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, podepsána dne 16. listopadu 1972, publikována ve Sbírce mezinárodních smluv pod číslem 159/1991

Mezinárodní dokumenty ICOMOS o ochraně kulturního dědictví, je to soubor mezinárodních právních předpisů upravující mezinárodní památkovou péči. Součástí této mezinárodní rady památek a sídel je právě i Český národní komitét ICOMOS. Je nevládní organizací UNESCO.

Ochrana kulturních památek je zakotvena v rámci ústavního pořádku České republiky, konkrétně v **Listině základních práv a svobod** (Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.).¹⁴ V článku 34 Listiny základních práv a svobod je uvedeno, že *právo přístupu ke kulturnímu bohatství je zaručeno za podmínek stanovených zákonem*. Konkrétně se o ochraně památek hovoří v článku 35 odst. 3., který stanovuje že „*při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem*.“

Zájem státní památkové péče na ochraně a zachování kulturních památek je také jedním z tzv. zákonem chráněných obecných zájmů, jak je zavádí čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod zakotvující jedno ze zákonných omezení vlastnického práva. Tento článek nejprve konstatuje, že vlastnictví zavazuje, a dále stanoví, že vlastnictví nesmí být zneužito v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy, mezi které patří i zájmy státní památkové péče.¹⁵

¹³ *Národní památkový ústav* [online]. 2010 [cit. 2011-05-06]. Mezinárodní dokumenty. Dostupné z WWW: <<http://www.npu.cz/pro-odborniky/pamatky-a-pamatkova-pece/zakony-mezinarodni-dokumenty/mezinarodni-dokumenty/>>.

¹⁴ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších změn.

¹⁵ *Asociace muzeí a galerií České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-05-04]. Příručka vlastníka kulturní památky „Kulturní památky a péče o ně“. Dostupné z WWW: <http://www.cz-museums.cz/amg/faces/web/deni_v_oboru/legislativa>.

Základním právním předpisem upravujícím v České republice ochranu kulturních památek je **zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči**¹⁶, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 1988, a po mnoha novelizacích platí dodnes. Tento zákon je rozdělen do 5 na sebe navazujících oblastí. První část uvádí základní ustanovení státní památkové péče, obecně definuje kulturní památku, národní kulturní památku, památkové rezervace a zóny. Seznam památek je veden Národním památkovým ústavem, což je odborná organizace státní památkové péče, v Ústředním seznamu KP.

V další části je uvedena péče o kulturní památky a ustanovuje vlastníkově kulturní památky základní práva a povinnosti při její ochraně a užívání. V případě, že vlastník KP zamýšlí movitou nebo nemovitou památku prodat, má povinnosti ji přednostně nabídnout Ministerstvu kultury. Základní ustanovení pro obnovu a restaurování kulturních památek je upraveno § 14 včetně určení dokumentace a typů žádostí, které dotyčný vlastník potřebuje při opravě, údržbě, rekonstrukci či restaurování dané památky. Neméně důležitý je i příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky, kdy může obec nebo kraj na žádost vlastníka kulturní památky poskytnout ze svých rozpočtových prostředků finanční obnos na zvýšené náklady. Financování KP je její důležitou částí, která ji dopomáhá k opravám, restaurování či při každodenní údržbě. Více se tomuto tématu budu věnovat v další kapitole.

Třetí část tohoto zákona se zabývá archeologickými výzkumy a nálezy. Je zde stanoveno provádění archeologických výzkumů a vlastnictví movitých archeologických nálezů. V následující části jsou uvedeny základní instituce, jejich pravomoci a povinnosti, a organizace státní památkové péče. Touto problematikou se budu zabývat podrobněji v další části. V poslední části se zákon věnuje opatřením při porušení povinností a stanovuje zde pokuty, které mohou orgány památkové péče uložit právnickým a fyzickým osobám při výkonu podnikání a dále jsou tu blíže rozvedeny přestupky.

V roce 1988 byla Ministerstvem kultury České socialistické republiky k zákonu č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči ustanovena **prováděcí vyhláška č. 66**, která doplňuje jisté paragrafy a specifikuje prohlašování věci za kulturní památku, konkrétní požadavky na ochranu a užívání KP. Uvádí povinnosti vlastníka v žádosti o vydání závazného stanoviska k obnově KP nebo co musí přiložit k dokumentaci o příspěvek na zachování a obnovu KP.¹⁷

¹⁶ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Vyhláška č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších změn.

3 ORGÁNY A ORGANIZACE STÁTNÍ PAMÁTKOVÉ PÉČE

Organizační struktura institucí státní památkové péče je zakotvena v zákonu o státní památkové péči, konkrétně v části čtvrté § 25 - § 34, kde přesně stanovuje jejich pravomoci a povinnosti daných orgánů a jejich administrativní členění. Jedná se o Ministerstvo kultury, Památkovou inspekci, pod ní zahrnutý Celní úřad, krajský úřad a kraj v samostatné působnosti, obecní úřad s rozšířenou působností, obec a odbornou organizaci státní památkové péče. V České republice má péči o kulturní památky na starosti odbor památkové péče Ministerstva kultury a jím zřízená odborná organizace památkové péče - Národní památkový ústav a památková inspekce.¹⁸

3.1 Ministerstvo kultury České republiky

Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy pro rozsáhlou oblast kultury a kulturních památek v České republice. Ministerstvo bylo zřízeno podle § 8 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Tento kompetenční zákon vymezuje základní působnost ministerstva pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky, pro věci církví a náboženských společností, pro věci tisku, včetně vydávání neperiodického tisku a jiných informačních prostředků, pro přípravu návrhů zákonů a jiných právních předpisů pro oblast rozhlasového a televizního vysílání, pro provádění autorského zákona, pro výrobu a obchod v oblasti kultury. Veškeré ostatní činnosti jsou uvedeny v § 26 zákona o státní památkové péči.

3.2 Památková inspekce

Památková inspekce je podle ustanovení § 27 zákona o státní památkové péči specializovaným kontrolním orgánem zřízen Ministerstvem kultury. Není tedy samostatným správním orgánem, a tudíž nemůže vydávat vlastní rozhodnutí. Hlavním posláním památkové inspekce je vykonávat ústřední dozor nad dodržováním tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení. Je zmocněna navrhopvat příslušným orgánům státní památkové péče opatření k odstranění zjištěných nedostatků a dozírat na jejich plnění. Výkon vnější kontroly se řídí zákonem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole.¹⁹

¹⁸ *Ministerstvo kultury ČR* [online]. 2007 [cit. 2011-05-04]. Působnost ministerstva. Dostupné z WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=36>>.

¹⁹ *Ministerstvo kultury ČR* [online]. 2007 [cit. 2011-05-04]. Činnost památkové inspekce. Dostupné z WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=56>>.

3.3 Celní úřady

Celní správa České republiky je bezpečnostním sborem zajišťující výkon kompetencí v oblasti správy cel a některých daní, jakož i dalších svěřených nefiskálních činností ve prospěch státu i jeho občanů. Je podřízena Ministerstvu financí.²⁰ Činnost celní správy je zakotvena v § 27a zákona, a spolupracuje především s Národním památkovým ústavem a památkovou inspekcí. Hlavním úkolem je kontrola Ministerstva kultury a manipulace s kulturní památkou a kontrola bezpečného převozu KP ze zahraničí do České republiky.

3.4 Kraje

Krajský úřad podle § 28 zákona o státní památkové péči, odst. 1, řídí výkon státní památkové péče v kraji. Je vrchním řídicím orgánem kraje, jenž je zakotven v ústavním zákoně č. 47/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, a v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích.

Kraj v přenesené působnosti rozhoduje o odvoláních proti rozhodnutí obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, je tedy orgánem první instance pro řízení týkající se NKP pokud Ministerstvo kultury nebo vláda ČR není příslušná k danému rozhodnutí. Mezi úkony, které úzce souvisí s rozhodováním o NKP, patří zejména výkon stavebního dohledu při obnově těchto památek. Podle § 28 krajský úřad v přenesené působnosti dále dohlíží na ochranu archeologického dědictví.²¹

V samostatné působnosti mohou kraje schvalovat koncepční materiály vyjmenované v ustanovení § 28a, ale také poskytovat finanční příspěvky na zachování kulturních památek, popřípadě příspěvky na zachování nemovitostí v památkových rezervacích a zónách. Dále schvaluje návrhy dlouhodobých, střednědobých prováděcích plánů, programů na zachování a obnovy kulturních památek v kraji.²² Na základě žádosti vlastníka kulturní památky, může kraj v samostatné působnosti poskytnout ze svých rozpočtových prostředků příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky podle § 16 tohoto zákona.

²⁰ *Celní správa České republiky* [online]. 2009 [cit. 2011-05-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.celnisprava.cz/cz/Stranky/default.aspx>>.

²¹ ZÍDEK, Martin; KLUSONĚ, Jiří. *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF - Arch, 2005. 244 s. ISBN 80-86905-10-1.

²² Tamtéž.

3.5 Obce

Obec je veřejnoprávní korporací, tedy právnickou osobou, která je základní jednotkou veřejné správy. Jako základní územně samosprávný celek je zakotven v Ústavě, pod hlavou 7 a dále i v zákonu č. 128/2000 Sb., o obcích.

Přenesenou působnost vykonávají obce s rozšířenou působností, kterým dává památkový zákon v ustanovení § 29 nejširší rozhodovací pravomoc, která je příslušná i v případech, že zákon výslovně nestanovuje, jaký orgán státní památkové péče je příslušný. Dále se obec při svých povinnostech spoléhá na odbornou pomoc Národního památkového ústavu a vykonává stavební dohled při obnově kulturních památek.²³

Obec v samostatné působnosti pečuje o KP v místě svého katastrálního území a kontroluje, zda vlastníci plní povinnosti uložené jim památkovým zákonem. Vychází přitom z odborných vyjádření Národního památkového ústavu. Po projednání s OÚ obce s rozšířenou působností může zřídit PO nebo organizační složku pro obnovu KP.

3.6 Odborná organizace státní památkové péče

V České republice působí na této pozici Národní památkový ústav (dále jen „NPÚ“), který byl zřízen rozhodnutím Ministerstva kultury ze dne 1. ledna 2003 pod č.j. 11617/2002. Je zřízen na dobu neurčitou jako státní příspěvková organizace s celostátní působností podle § 32 zákona o státní památkové péči. NPÚ vystupuje v právních vztazích vlastním jménem, přičemž nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající. Statutárním orgánem NPÚ, oprávněným jednat jeho jménem ve všech záležitostech, je generální ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr kultury.²⁴ NPÚ se člení na ústřední pracoviště, které sídlí v Praze a na územní odborná pracoviště (dále „ÚOP“) s působností pro jeden či dva kraje. Ústřední pracoviště zajišťuje úkoly státní památkové péče v rozsahu vymezeném vnitřními předpisy a ÚOP úkoly v rozsahu své územní působnosti. Hlavní činností stanovenou § 32 zákona je organizace a koordinace státní památkové péče, dokumentace KP, památkových rezervací a zón, vedení ústředního seznamu KP a příprava odborného podkladu pro ministerstvo.²⁵

²³ ZÍDEK, Martin; KLUSOŇ, Jiří. *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF - Arch, 2005. 244 s. ISBN 80-86905-10-1.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ *Národní památkový ústav* [online]. 2010 [cit. 2011-05-04]. Činnost a poskytované služby. Dostupné z WWW: <<http://www.npu.cz/pro-odborniky/pracoviste-npu/ustredni-pracoviste/cinnost-a-poskytovane-sluzby/>>.

4 VLASTNICTVÍ KULTURNÍCH PAMÁTEK

Vlastnické právo je jedním ze základních lidských práv uvedených v Listině základních práv a svobod, kde čl. 11 poskytuje každému právo vlastnit majetek.²⁶ Obecně se dá vlastnictví označit jako vztah k věcem movitým a nemovitým, které můžeme držet, užívat a disponovat s nimi. Vlastnictví kulturních památek samozřejmě přiznává tyto práva. V Listině základních práv a svobod je však uvedeno, že vlastnictví zavazuje, to znamená, že zákon o státní památkové péči ukládá vlastníkově jisté povinnosti, které by měl dle vlastního úsudku plnit. Podrobněji lze vlastnictví prostudovat v občanském zákoníku²⁷ zejména § 123.

Všeobecně se dá vlastníky kulturních památek rozdělit na fyzické nebo právnické osoby, ale konkrétněji lze třeba uvést vlastnictví soukromé, regionální, státní a církevní, jelikož každý z těchto uvedených subjektů má jiné finanční možnosti pro zajištění KP.

V případě soukromého vlastnictví může dojít ke střetu názorů, kdy stát má zájem chránit KP, ale ne vždy je ten samý názor u vlastníka a problém nastává v okamžiku, kdy (ve většině případů jde o nemovitosti) je třeba zvláštního zacházení s kulturní památkou a vlastník již nemůže bez souhlasu orgánu státní památkové péče nic s objektem podnikat. Vlastníkem může být jak osoba fyzická tak právnická.

Vlastnictví obcí a krajů lze shrnout pod jeden název, kterým je regionální vlastnictví. Vykonavatelem těchto vlastnických práv může být jednak obec, kraj, nebo jejich organizační složky bez právní subjektivity, ale mohou také zakládat příspěvkové organizace, které jsou nositeli právní subjektivity, a většinou jde o organizace neziskové. Obě tyto složky upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.²⁸

Stát navenek jedná svými organizačními složkami a státními organizacemi. Tyto složky jsou financovány ze státního rozpočtu, který navrhuje Parlament ČR s následným schválením vlády.

Co se týče církve, je vlastníkem většiny kulturních památek na území republiky. Řídí se zákonem č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností, a právnickou osobou se stává registrací Ministerstvem kultury.

²⁶ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších změn.

²⁷ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ HAVLAN, P. *Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. 374 s. ISBN 80-7201-453-6.

Zodpovědnost za stav a každopádně i ochranu kulturní památky má její vlastník. Jeho povinnost je zakotvena v zákoně o státní památkové péči a podle §9 tohoto zákona, je vlastník povinen pečovat o zachování kulturní památky na své vlastní náklady a s tím i spojené udržování v dobrém stavu a chránění před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením.²⁹ Má ovšem právo na příspěvek od obce či kraje, nebo ze státního rozpočtu, a to na péči a obnovu dané kulturní památky. Taktéž by měla být vlastníkovu poskytnuta bezplatná konzultace a odborná pomoc Národního památkového ústavu, která je zakotvena v §16 zákona nebo dle dalších zákonů umožněna určitá daňová zvýhodnění.³⁰

Podle § 12 zákona o státní památkové péči, je vlastník kulturní památky povinen bez zbytečného odkladu hlásit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností každé ohrožení či poškození kulturní památky. Toto ustanovení totiž pamatuje i na situaci, kdy je poškozena kulturní památka třetí osobou, například při požáru, povodně nebo poškození památky. V takovém případě má vlastník povinnost tuto novou situaci oznámit příslušnému úřadu a vyžádat si i rozhodnutí o způsobu odstranění závady. Vlastník KP má dále povinnost nahlásit předem obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, každou zamýšlenou změnu jejího užívání či vyklizení. Dotyčný úřad může však zvážit, zda li oznámená činnost nemůže ohrozit nebo poškodit danou kulturní památku či její uplatnění.³¹

V případě zamýšleného prodeje kulturní památky, je vlastníková povinnost podle § 13 zákona ji přednostně nabídnout Ministerstvu kultury ke koupi, s výjimkou prodeje mezi osobami blízkými či spoluvlastníky. Tato povinnost se týká movitých kulturních památek a dále národních kulturních památek (movitých i nemovitých). Na základě nabídky je ministerstvo podle § 13 odst. 3 povinno vyzkoušet vlastníka (v případě movité KP do tří měsíců, nemovitá KP do šesti měsíců) o přijetí nabídky ke koupi, jinak toto právo státu na přednostní koupi zaniká.³²

²⁹ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

³⁰ ZÍDEK, Martin; KLUSOŇ, Jiří. *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF - Arch, 2005. 244 s. ISBN 80-86905-10-1.

³¹ Tamtéž.

³² Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

5 FINANCOVÁNÍ PÉČE O KULTURNÍ PAMÁTKY

Financování kulturních památek je velice důležitý proces, díky němuž se zachovávají v řádném stavu důležité objekty lidské činnosti, a proto by se mu mělo věnovat spousta pozornosti. A je třeba si uvědomit, že vlastník kulturní památky by neměl nést veškeré náklady spojené s udržováním dané památky nebo její opravou sám, i když tato povinnost vyplývá ze zákona. Proto zde nastupují takové druhy financování, na které má vlastník právo a to formou příspěvku na zachování a obnovu kulturní památky přímo z veřejných prostředků, nebo nepřímo formou odborného poradenství a daňových zvýhodnění.

5.1 Přímé financování

Finanční pomoc vlastníkovi KP je zakotvena v zákoně o státní památkové péči pod § 16, kde je poskytována buď orgány územně samosprávných celků z jejich komunálních rozpočtů, nebo dle odstavce 2 ze zdrojů státního rozpočtu.

5.1.1 Finanční příspěvek z komunálních rozpočtů

Příspěvek vlastníkovi kulturní památky může na jeho žádost poskytnout obec nebo kraj ze svých rozpočtových prostředků, tedy v rámci samostatné působnosti. Poskytnutím jejich finanční pomoci se pouze částečně kryjí zvýšené náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturních památek. Příspěvek může být vlastníkovi KP poskytnut buď správním rozhodnutím obecního nebo krajského úřadu, nebo smlouvou mezi obcí (krajem) a vlastníkem.³³

Příspěvek může být přiznán za předpokladu, že vlastník KP podal žádost věcně a místně příslušnému úřadu s příložením potřebných dokladů, které stanovuje vyhláška Ministerstva kultury č. 66/1988 Sb. Rozhodnutí o poskytnutí příspěvku a o jakou částku se bude jednat, vydává příslušný orgán obce nebo kraje. Pokud poskytnutá částka nebude plně vyčerpána, vrací se zpět obci či kraji.³⁴

³³ ZÍDEK, Martin; KLUSOŇ, Jiří. *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF - Arch, 2005. 244 s. ISBN 80-86905-10-1.

³⁴ JURNÍKOVÁ, Jana. *Správní právo: zvláštní část*. 5. dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 399 s. ISBN 80-210-3417-3.

5.1.2 Finanční příspěvek ze státního rozpočtu

Další možností financování kulturních památek je pomocí příspěvků ze státního rozpočtu. Poskytuje jej Ministerstvo kultury v případě, kdy je na zachování kulturní památky mimořádný společenský zájem. Příspěvek může být poskytnut na žádost vlastníka buď přímo, nebo prostřednictvím orgánů územních celků.³⁵

Ministerstvo kultury může vlastníkovi KP poskytnout finanční pomoc prostřednictvím krajského úřadu nebo obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Ve většině případů ministerstvo vydá rozhodnutí o poskytnutí dotace ze státního rozpočtu do územních rozpočtů obcí a krajů, finanční prostředky jsou posléze poskytovány jednotlivým vlastníkům kulturních památek.³⁶

V případě přiznání příspěvku přímo jsou finanční prostředky poskytovány na základě správního rozhodnutí prostřednictvím specializovaných programů, díky nimž se mohou realizovat významné akce, které nemalou měrou přispívají k rozvoji obcí a krajů. Každý vlastník má právo získat možnost na finanční podporu od státu a to z několika programů Ministerstva kultury:³⁷

Havarijní program – pro zabezpečení nejnaléhavějších oprav nemovitých kulturních památek, zejména odstranění havarijního stavu střech a nosných konstrukcí staveb

Program regenerace městských památkových rezervací a zón - je nástroj k obnově kulturních památek na území rezervace a zón, podmínkou je zpracování programu regenerace města a spoluúčast města na financování oprav

Program záchrany architektonického dědictví – podpora záchrany a obnovy nejceněnějších objektů (jako jsou hrady, zámky, historické zahrady), příkládá se zvláštní druh dokumentace tzv. projekt záchrany kulturní památky - týká se celého objektu

Program péče o vesnické památkové rezervace, zóny a krajinné památkové zóny

Program restaurování movitých kulturních památek

Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností

³⁵ ZÍDEK, Martin; KLUSOŇ, Jiří. *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF - Arch, 2005. 244 s. ISBN 80-86905-10-1.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ JURNÍKOVÁ, Jana. *Správní právo: zvláštní část*. 5. dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 399 s. ISBN 80-210-3417-3.

Mezi nové programy nyní patří ještě Podpora pro památky UNESCO, Podpora občanských sdružení v památkové péči a Podpora záchranných archeologických výzkumů.

5.1.3 Státní fond kultury

Kromě výše uvedených specializovaných programů poskytuje Ministerstvo kultury další možnost finanční podpory pro zachování kulturního dědictví. Tím je Státní fond kultury, který byl zřízen zákonem č. 239/1992 Sb., a nabyl účinnosti dnem 1. července 1992. Fond je právnickou osobou zapsanou do obchodního rejstříku. Spravuje jej Ministerstvo kultury, v čele fondu stojí ministr kultury. Prostředky fondu lze poskytovat především na konkrétní kulturní projekty, a to formou účelové dotace, půjčky nebo návratné finanční částky. Státní fond kultury poskytl svoji dotaci naposledy v roce 2006, od té doby zde nastalo pár komplikací a v nynější době se diskutuje, zda fond nezrušit.³⁸

5.2 Ostatní zdroje

V případě, že se vlastníkově kulturní památky nepodaří získat dostatek finančních prostředků na její obnovu, existují i jiné zdroje, kterých lze využít. Většinou se jedná o dary, sponzorství či dotace obce (popřípadě kraje) nebo pomoc nadací. Jinou možností pro získání nových finančních zdrojů vychází z mezinárodních programů určených na podporu památkové péče. Je třeba zmínit Evropskou unii a její strukturální fondy, ale i novou příležitost na získání zdrojů z finančního mechanismu EHP/Norska.

5.2.1 Soukromé dary, sponzoring, veřejné sbírky

Poskytnutí daru musí být podloženo právním dokumentem, neboli darovací smlouvou, ve které je uvedeno, že dochází k převodu vlastnického práva k věcem movitým či nemovitým, a to bezúplatně. Dary mohou poskytovat jak soukromé, tak podnikatelské subjekty. V případě kulturních památek se jedná o kasičky pro dobrovolné příspěvky od návštěvníků umístěné uvnitř objektů.

Sponzorství představuje určitý peněžní obnos pro potřebu jednotlivce či organizace, která na oplátku následně poskytne zviditelnění sponzora, jeho propagaci a popřípadě i další budoucí spolupráci. Lze jej rozdělit na mnoho oblastí, které se týkají sportu, kultury nebo i ekologie. Sponzorovanou kulturní událostí může být církevní pouť, mše či slavnost, různé umělecké

³⁸ *Ministerstvo kultury ČR* [online]. 2007 [cit. 2011-05-04]. Státní fond kultury ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.mkcr.cz/statni-fond-kultury-cr/default.htm>>.

výstavy, historické události, projekty s podporou obce či kraje, oslava svátků vánočních i velikonočních apod. Ke sponzoringu patří také fundraising³⁹, což je systematická činnost získání finančních prostředků na obecně prospěšnou činnost organizací i jednotlivců.

Pokud je třeba uspořádat veřejnou sbírku na obnovu kulturní památky či restaurování vzácných předmětů, měl by vlastník postupovat v souladu se zákonem č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách. Je to proces získávání peněžních prostředků na předem stanovený účel od neurčitého okruhu přispěvatelů, zaměřené také na humanitární nebo charitativní akce, rozvoj vzdělání, sportu nebo životního prostředí. Sbírkou je oprávněna uskutečnit za předem stanovených podmínek tímto zákonem pouze právnická osoba.⁴⁰

5.2.2 Dotace a granty poskytované obcí či krajem

Dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů mohou obce a kraje v rámci samostatné působnosti zřizovat peněžní fondy územních samosprávných celků pro konkrétní účely nebo bez účelového určení. V § 5 tohoto zákona je uvedeno, že zdrojem pro tyto peněžní fondy mohou být zejména přebytky hospodaření z minulých let, příjmy běžného roku, které nejsou určeny k využití v běžném roce a převody prostředků z rozpočtu během roku do účelových peněžních fondů. Každoročně jsou uvedeny příspěvky rozdělené podle konkrétních oblastí z rozpočtu obce či kraje, ze kterých lze čerpat dotace.

5.2.3 Grantové programy nadací

Nadace a nadační fondy jsou zakládány podle zákona č. 227/1997 Sb., kde je uvedeno, že to jsou účelová sdružení majetku zřízená pro dosahování obecně prospěšných cílů.

Roku 1993 byla založena Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS), jako český právní subjekt a jejím posláním je posilovat rozvoj neziskového sektoru. Od počátku své činnosti spravovala jeden z programů Phare v České republice - Program rozvoje občanské společnosti, financovaný z prostředků Evropské unie. Hlavním předmětem je poskytování nadačních příspěvků v rámci grantových programů na konkrétní projekty nestátních neziskových organizací či na účelová zařízení církví.⁴¹

³⁹ KESNER, L. *Marketing a management muzeí a památek*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. 304 s. ISBN 80-247-1104-4.

⁴⁰ Zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a změně některých zákonů

⁴¹ *Nadace rozvoje občanské společnosti* [online]. 2006 [cit. 2011-05-07]. Historie NROS. Dostupné z WWW: <http://www.nros.cz/o_nadaci/historie-nros>.

5.2.4 Public Private Partnership (PPP)

Partnerství veřejného a soukromého sektoru („Public Private Partnership“) je zaměřeno na dvě hlavní oblasti, především na veřejnou infrastrukturu a veřejné služby. Soukromý sektor zde zajišťuje jistou mírou poskytování veřejných služeb nebo dodávku veřejného statku. Česká republika má snahu implementovat PPP do svých právních dokumentů s cílem umožnit širší využití projektů založené na této kooperaci. Nyní je snaha Asociace pro podporu projektů spolupráce veřejného a soukromého sektoru skloubit PPP s programy EU a jeho využití v regionální politice.⁴² Tento projekt se dá využít pro podporu ochrany kulturních památek, ale jen pokud je vlastníkem obec, kraj či stát. V případě církví nebo fyzických a právnických osob není možné tento projekt realizovat. V současnosti Magistrát města Brna uzavřel smlouvu se společností PPP Centrum na vytvoření lanové dráhy na Špilberk.

5.2.5 Příjmy z vlastní hospodářské činnosti

Nejčastějším zdrojem příjmů vlastníka KP je pronájem části, nebo i celého objektu památky. Další možností je vytvoření klubu přátel nebo členských programů, které sdružují občany se stejným zájmem a pomáhají také s obnovou KP. Nejsou vybírány členské poplatky, spíše je na členech, zda dobrovolně poskytnou menší příspěvek.

Vlastníkem mnoha kulturních památek, převážně sakrálních, je církev. V dřívějších dobách patřilo církvi mnoho pozemků, z jejichž výnosů mohla zabezpečit svůj chod nebo případné opravy památek ve svém vlastnictví. O většinu těchto pozemků přišla během minulého režimu, a v současnosti je spíše odkázána na pomoc od státu a jeho příspěvků na platy duchovních, státní podporu při péči o památky, příležitostné členské dary či vlastní příjmy z pronájmu nemovitostí.

5.2.6 Grantové programy mezinárodní spolupráce

Po vstupu do Evropské unie se České republice otevřel nový prostor skýtající finanční prostředky pro rozvoj regionů a jejich dílčích oblastí. Konkrétní programy jsou zařazeny do 3 cílů, pro období 2007 - 2013 je to Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, Evropská územní spolupráce. V těchto cílech je pro ČR zahrnuto celkem 24 operačních programů, což je zatím nejvíce využitých programů v EU. Financování těchto

⁴² *Asociace pro podporu projektů spolupráce veřejného a soukromého sektoru* [online]. 2004-2008 [cit. 2011-05-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.asociaceppp.cz>>.

programů zajišťují dva nejdůležitější fondy: Evropský fond pro regionální rozvoj (dále „ERDF“) a Evropský sociální fond (dále „ESF“).

Integrovaný operační program (IOP) je zaměřený na řešení společných regionálních problémů v oblastech infrastruktury pro veřejnou správu, podporu cestovního ruchu a co je nejdůležitější, pro podporu kulturního dědictví. Řídícím orgánem v České republice je Ministerstvo pro místní rozvoj - odbor řízení operačních programů a je financován z ERDF. Je jedním z 8 operačních programů zařazených do cíle Konvergence.⁴³

ROP NUTS II Střední Morava je určen pro regiony soudržnosti, kterými jsou Olomoucký a Zlínský kraj. Zaměřuje se na zlepšení dopravní dostupnosti a propojení regionu, podporu infrastruktury i služeb cestovního ruchu atd. Řídícím orgánem je Regionální rada regionu soudržnosti (neboli RRRS) Střední Morava. Je taktéž financován z ERDF a obsahuje 4 prioritní osy, mezi něž patří doprava, integrovaný rozvoj a obnova regionu, cestovní ruch a technická pomoc.

Finanční mechanismus EHP/Norska

Pro případ, že se nepodaří získat zdroje z fondů EU, existuje další možnost financování, kterou je finanční mechanismus Evropského hospodářského prostoru (dále jen „EHP“) a Norska, který byl založen v květnu 2004 třemi nečlenskými státy EU. Zakládajícími členy byly Island, Knížectví Lichtenštejnsko a Norské království. Program je rozvržen na pět let a nyní se nacházíme ve druhé fázi období, tedy 2009 - 2014. Finanční pomoc poskytována deseti novým členským státům EU, a dále Španělsku, Portugalsku a Řecku.⁴⁴ Cílem tohoto programu je snížení sociálních a ekonomických nerovností v EHP vymezené 6 prioritními oblastmi, z nichž nejdůležitější pro tuto práci je uchovávání evropského kulturního dědictví.

Finanční mechanismus EHP/Norska je spravován Kanceláří finančních mechanismů, která se nachází v Bruselu. V ČR se tohoto úkolu zhostilo Ministerstvo financí, které spravuje tento program jako Národní kontaktní místo (NKM). Je celkově zodpovědné za řízení aktivit Finančních mechanismů EHP/Norska v ČR.⁴⁵

⁴³ *Fondy Evropské unie* [online]. 2007 [cit. 2011-05-13]. Integrovaný operační program. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/Integrovaný-operacni-program>>.

⁴⁴ *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2005 [cit. 2011-05-04]. Finanční mechanismus EHP/Norska. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/fm_norska.html>.

⁴⁵ *Business Info* [online]. 2010 [cit. 2011-05-04]. Finanční mechanismus EHP a Norska. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/financni-mechanismus-ehp-a-norska/1001363/>>.

5.3 Nepřímé financování

Stát nabízí vlastníkům KP další zdroj financí, který je ovšem na rozdíl od předchozích forem nepřímý, tzn., že je poskytován ve formě bezplatné odborné pomoci a úlev, tedy prostřednictvím daňových zvýhodnění. Tento typ nepřímého financování podněcuje vlastníka, aby splnil zákonem dané povinnosti, podle kterých pak tento zdroj obdrží.

5.3.1 Bezplatná odborná pomoc

Stát poskytuje prostřednictvím Národního památkového ústavu odbornou pomoc určenou vlastníkům KP a to včetně poradenských a informačních služeb. Povinnost vyplývá z § 32 zákona. Poskytované činnosti jsou bezplatné a odborná pomoc může mít podobu konzultací, zpracování průzkumů KP nebo záměru jejího restaurování a podobně.⁴⁶ Samozřejmě i Ministerstvo kultury, krajské úřady či obecní úřady obcí s rozšířenou působností mohou vlastníkovi KP poskytnout pomoc a činí tak rovněž bezplatně. Tady zákon o státní památkové péči reaguje na skutečnost, že péče o KP může být pro jejího vlastníka náročná a v případě, že nemá potřebné odborné znalosti, může využít této bezplatné odborné pomoci.

5.3.2 Daňová zvýhodnění pro vlastníka kulturní památky

Vlastníkům KP je poskytnuto určité daňové zvýhodnění, kde je nejvíce uplatňován zákon č. 338/1992 Sb., *o dani z nemovitostí*, kterým se stanoví podmínky pro osvobození od daně z pozemků a od daně ze staveb. Jedná se především o stavby prohlášené za KP a zpřístupněné veřejnosti pro výchovně-vzdělávací účely, na základě smlouvy uzavřené mezi vlastníkem a Ministerstvem kultury. Osvobození trvá 8 let, a začíná rokem, který následuje po vydání příslušného stavebního povolení.⁴⁷ Zákon č. 357/1992 Sb., *o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí*, upravuje podmínky pro osvobození od daně darovací při nabytí vlastnického práva k nemovitostem, které jsou KP, pokud k němu dochází mezi příbuznými v řadě přímé a mezi manželi. Zákonem č. 586/1992 Sb., *od daní z příjmů*, zvýhodňuje odpisy na nemovitých kulturních památkách v případě jejich technického zhodnocení.⁴⁸

⁴⁶ *Asociace muzeí a galerií České republiky* [online]. 18. listopad 2010 [cit. 2011-05-04]. Příručka vlastníka kulturní památky „Kulturní památky a péče o ně“. Dostupné z WWW: <http://www.cz-museums.cz/amg/faces/web/deni_v_oboru/legislativa>.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ JURNÍKOVÁ, Jana. *Správní právo: zvláštní část*. 5. dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 399 s. ISBN 80-210-3417-3.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 KATEDRÁLA SV. VÁCLAVA V OLOMOUCI

Statutární město Olomouc leží v srdci úrodné Hané na soutoku řeky Moravy a Bystřice. Uběhlo již 10 let od vzniku Olomouckého kraje a umístění jeho řídicích orgánů je stále v centru historické Olomouce, která je taktéž i sídlem vrchního soudu. Od roku 1971 se historické jádro Olomouce pyšní titulem městská památková rezervace, po Praze druhá největší v České republice. Další významná událost se stala v roce 2000, kdy byla národní kulturní památka, sloup Nejsvětější Trojice, zapsána do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Hlavní dominantou města Olomouce je katedrála sv. Václava, která patří neodmyslitelně k jeho panoramatu.

Dá se říct, že území Olomouckého kraje reprezentují dva oblíbené turistické regiony, Střední Morava se svými historickými pamětihodnostmi a krásy hornatého severu oblasti Jeseníků. Je to dokonalá harmonie jedinečného zážitku, jak procházka čistou a neporušenou krajinou, tak i okouzující přítomnost významných staveb, z nichž stále ještě vyzařuje dávná minulost tohoto kraje.

V Olomouckém kraji žije k roku 2011 již 641 681 obyvatel, přičemž něco přes sto tisíc obyvatel žije v Olomouci.⁴⁹

6.1 Historie katedrály sv. Václava

Založení katedrály sv. Václava je zasazeno do 12. století a je spjato se zřízením olomouckého arcibiskupství v roce 1063 knížetem Vratislavem II. Stavbu katedrály zahájil olomoucký úřední kníže Svatopluk, z dynastie Přemyslovců, v letech 1104 - 1107 a dále v ní pokračoval jeho syn Václav, který před svou smrtí v roce 1130 předává nedokončenou stavbu olomouckému biskupovi, Jindřichu Zdíkovi, který ji 30. června 1131 vysvětil. Následně nechal přenést biskupské sídlo ke kostelu a zároveň zřídil kapitolu s 12 kanovníky a děkanem. Stavba byla dokončena v roce 1141 a stala se tak biskupským kostelem. Kostel byl pojmenován po slavném knížeti Václavovi, později svatořečenému, který je dodnes patronem celé země.⁵⁰

⁴⁹ Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-05-04]. Český statistický úřad Olomoucký kraj. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/home>>.

⁵⁰ Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc - dóm [online]. 2010 [cit. 2011-05-04]. Stručné dějiny chrámu. Dostupné z WWW: <<http://www.oldom.cz/historie.htm>>.

První zmínka o olomouckém hradu je uvedena v Kosmově kronice a pochází z roku 1055. Olomouc byla v tomto století jedním z moravských přemyslovských údělných knížectví. Areál bývalého přemyslovského hradu se rozkládal v prostoru nynějšího Václavského náměstí a Mlčochovy ulice. Součástí areálu byly dva obytné objekty, biskupský palác, katedrální kostel sv. Václava, kapitulní dům a objekty tvořící opevnění celého areálu.⁵¹

Katedrály sv. Václava prošla v průběhu věků četnými přestavbami, z románského období se dnes dochovaly pouze část obvodového zdiva původní trojlodní románské baziliky, zasypaná krypta a základy průčelních věží. Po ničivém požáru v roce 1265, byla katedrála olomouckým biskupem Brunem ze Schaunberka přestavěna, přičemž zaniká téměř celá románská stavba a katedrála získává gotickou podobu. Na začátku 17. století bylo postaveno nové manýristické kněžiště a byla zahájena výstavba krypty pod jeho schodištěm (dokončena v roce 1661). Do stavby dómu zasáhl podstatným způsobem i kardinál František Dietrichštejn, který dal zbudovat nový raně barokní presbytář úctyhodných rozměrů, který neztratil svoji působivost ani po novogotické přestavbě. V roce 1803 zničil požár po zásahu blesku všechny tři věže průčelí, průčelí bylo potom klasicistně upraveno a získalo vzhled celistvého bloku.

Nejvýraznějším obdobím pro katedrálu byl konec 19. století, kdy olomoucký arcibiskup, kardinál Bedřich Fürnsteberk, nechal uskutečnit rozsáhlou novogotickou přestavbu. Jednalo se především o stavbu průčelních novogotických věží na západě, přístavbu chórové kaple, výstavbu zcela nové, hlavní východní věže, jejíž výška činí 100m, dále došlo k regotizaci kněžiště a interiéru. V katedrále se taktéž nachází i busta arcibiskupského vrchní inženýra, Gustava Meretta, který celou přestavbu řídil.

Dnešní podoba katedrály představuje monumentální dílo, které v sobě zahrnuje různé stavební etapy, počínaje románským slohem a novogotickým romantismem 19. století konče. Tvůrci přestavby vtiskli katedrále jedinečnou podobu a originalnost, která sjednotila mnoho stylů v průběhu věku. Sice v průběhu let chrám ztratil architektonickým zásahem hodně ze svých starých památek, ale získal na své monumentálnosti a dominantu tří novogotických věží katedrály na bývalém přemyslovském hradě tvoří již přes 100 let neodmyslitelnou součást panorámatu města Olomouce.⁵²

Plán Olomouckého hradu je s vysvětlivkami poskytnut k nahlédnutí v příloze I.

⁵¹ *Virtuální procházka Olomouckým krajem* [online]. 2006 [cit. 2011-05-04]. Olomoucký hrad s kostelem sv. Václava. Dostupné z WWW: <<http://www.olomoucky-kraj.com/object.php?object=6>>

⁵² *Virtuální procházka Olomouckým krajem* [online]. Tamtéž.

6.2 Katedrála sv. Václava v současné době

I přes mnoho let, které uplynuly od stavby katedrály, neztratila svůj nepostradatelný vzhled a s tím i oblíbenost návštěvníků, kteří se sjíždějí ze všech koutů země i ze vzdálenějších krajů, aby mohli tento skvost spatřit. I když v posledních sedmy letech byla činnost kostela omezena z důvodu rozsáhlé rekonstrukce jak vnějšího pláště budovy, tak i vnitřních prostor. Ale nyní, když byly složeny poslední zbytky lešení, katedrála opět září do okolí a vzbuzuje u každého majestátnost a úctu.

Obrázek 1 Katedrála sv. Václava s kaplí sv. Anny

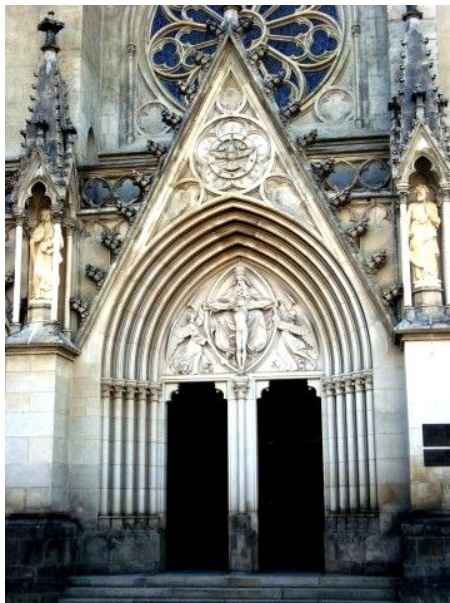
Katedrála je plně využívána jak na bohoslužby, které se konají každý čtvrtek o šesté, i každou první sobotu v měsících. V neděli se konají bohoslužby ráno v osm hodin, a v deset hodin dopoledne, přičemž každou první a třetí neděli v měsíci se zpívají nešpory. Počet přítomných se pohybuje kolem 500 lidí. Římskokatolická farnost při kostelu sv. Václava je dále zapojena do mnoha charitativních činností, pořádá různé slavnosti na Velikonoce a Vánoce, na den světců, festival duchovní a církevní hudby, karnevaly pro děti, a mnoho dalších. K pouti za rodiny a kněžská povolání nebo Sarkanderovskou pouť se připojuje mnoho věřících.

Činnost farnosti je dále vyučování náboženství - katecheze, adorace největší svátosti v katedrále sv. Václava i v kapli sv. Anny, křty dětí i dospělých, biřmování, dále se pořádají biblické hodiny každou středu o šesté hodině ve farním domě. Občané mohou též využít i duchovní služby římskokatolické církve ve fakultní nemocnici Olomouc.

Farní dům taktéž vede klub nezaměstnaných, kde pomáhá lidem najít tu správnou cestu k nové práci, sídlí zde Mateřské centrum Slunečnice a lze navštívit také i farní knihovnu.

Kapacita katedrály je až 5000 lidí, takže je na akce velkého rozsahu připravena, mimoto dobře slouží i přilehlé náměstí. Vhodné místo na pořádání slavností, festivalů, ale je tu možnost konání svateb nebo i těch smutnějších záležitostí, pohřbů.

Obrázek 2 Vstup do katedrály

V areálu Václavského náměstí stojí ještě další kulturní památky, které náleží ke katedrále sv. Václava. Především kaple sv. Anny, jejíž hlavní předností je původní gotická kaple ze 13. století. Nynější podobu má z přestavby na začátku 17. století a konaly se zde volby olomouckých biskupů a arcibiskupů. Další objekt je areál bývalého kapitulního děkanství s hospodářským dvorem, jehož jádro má pozdně gotický ráz a pravděpodobně byl v těchto místech v roce 1306 zavražděn poslední Přemyslovec, Václav III.

Tato budova má další historickou zajímavost, a to takovou, že v roce 1706 zde nějaký čas pobýval i sám Wolfgang Amadeus Mozart, slavný hudební skladatel mnoha vynikajících oper. Co se týče návštěvy církevně osobností ve 20. století, byla katedrála sv. Václava poctěna hned dvakrát. V měsíci květnu roku 1990 obohatila Olomouc svou přítomností katolická řeholnice a misionářka Matka Tereza. O dalších pět let později přijela ještě významnější osoba té doby, a to sám papež Jan Pavel II. na své apoštolské cestě do České republiky. Zastavil se u Poutního chrámu na Svatém Kopečku a povýšil jej na baziliku minor, pak následovala bohoslužba slova s mládeží. Svoji návštěvou poctil také Arcibiskupský palác. Během této příležitosti prohlásil blahoslaveného Jana Sarkandra za svatého.⁵³

⁵³ *Olomouc tourism* [online]. 2007 [cit. 2011-05-06]. Jan Pavel II. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.eu/tourism/basic-information/olomouc-and-personalities/church_\(cesky\)?article_id=167](http://www.olomouc.eu/tourism/basic-information/olomouc-and-personalities/church_(cesky)?article_id=167)>.

6.3 Vlastnictví kulturní památky a její prohlášení

Vlastnictví katedrály je poněkud těžké na vysvětlení, jelikož zde dochází ke střetu tří církevních subjektů. Arcibiskupství Olomouc je hlavou arcidiecéze olomoucké a spadá pod ní 21 děkanátů a přes 400 farností. Rozloha arcidiecéze se rozprostírá jak v kraji Olomouckém, tak i Zlínském. Úřadujícím arcibiskupem je Mons. Jan Graubner. Druhým subjektem je Metropolitní kapitula jako právnická osoba arcibiskupství a působí zde jako poradní orgán arcibiskupa nebo biskupa. Metropolitní kapitula je vlastníkem katedrály sv. Václava. Výraz katedrála je odvozen od řeckého slova „katedra“ tedy je tím myšleno stolec arcibiskupa. Katedrála je tedy hlavním kostelem arcibiskupství a užívá jej Římskokatolická farnost sv. Václava. V současnosti je farářem Ladislav Švirák.⁵⁴

Obrázek 3 Pohled z výšky na areál Olomouckého hradu

Církev vlastní, s menšími změnami, katedrálu již od jejího vysvěcení roku 1131. Za kulturní památku byla prohlášena 3. 5. 1958 Ministerstvem kultury a zanesena do Ústředního seznamu kulturních památek pod evidenčním číslem 8-3752. Na začátku roku 1948 byly novým komunistickým režimem některé památky přepsány pod vlastnictví státu. Těmito památkami byly: Přemyslovský palác, v nynější době Arcidiecézní muzeum, kapitulní děkanství a pár budov Arcibiskupství Olomouc. V roce 1990 byly památky na žádost olomouckého arcibiskupství zpět navraceny zvláštním výčtovým zákonem. Metropolitní kapitula dostala zpět katedrálu sv. Václava, kapli Panny Marie Ochránitelky, kapli sv. Anny, kapli sv. Barbory, metropolitní faru - dům bonifantů, 2 měšťanské domy a faru.⁵⁵

⁵⁴ Osobní pohovor s kostelníkem u katedrály sv. Václava

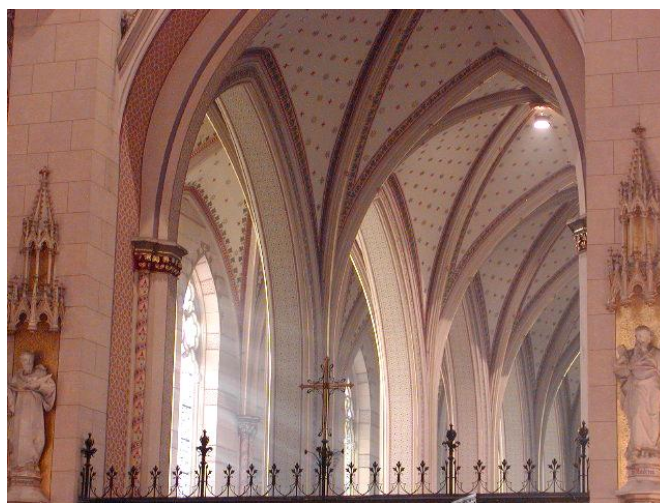
⁵⁵ Osobní pohovor s bývalým farářem katedrály sv. Václava

Ostatní objekty v areálu náměstí mají jiné vlastníky, socha sv. Jana Nepomuckého patří Statutárnímu městu Olomouc a bývalý Přemyslovský palác patří Arcibiskupství Olomouc. Po pádu totalitního komunistického režimu začala uskutečňovat ideu, přeměnit palác v muzeum. Vlastní založení inicioval při své návštěvě Jan Pavel II. a o pár let později došlo i k dohodě s Ministerstvem kultury a v roce 1998 coby součástí Muzea umění Olomouc vzniklo Arcidiecézní muzeum a těší se u návštěvníků veliké oblibě.⁵⁶

V šedesátých letech minulého století se situace zcela změnila, když byly objekty v areálu Václavského náměstí, které jsou všechny od roku 1958 kulturními památkami, prohlášeny v roce 1962 za národní kulturní památku s názvem „Olomoucký hrad s kostelem sv. Václava“. V pozdějších letech byl vytvořen nový zákon upravující památkovou péči, zákon č. 20/1987 Sb., z něhož vyplývá i zájem Ministerstva kultury a Národního památkového ústavu pečovat o zmiňovanou národní kulturní památku.

V katedrále sv. Václava se nachází řada movitých památek, jedná se o vybavení katedrály (lavice, nábytek), liturgické předměty, obrazy, liturgické oděvy, a z nemovitých památek je zde k prohlédnutí fresky na zdech katedrály a vzácné reliéfy. Nutno dodat, že ne všechny předměty jsou evidovány jako kulturní památky. Všeobecně se bere, že většina movitých památek náleží římskokatolické farnosti sv. Václava a nemovité památky, včetně celé NKP, jsou ve vlastnictví metropolitní kapituly.⁵⁷

Obrázek 4 Interiér katedrály sv. Václava

⁵⁶ *Muzeum umění Olomouc* [online]. 2007 [cit. 2011-05-06]. Arcidiecézní muzeum Olomouc. Dostupné z WWW: <<http://www.olmuart.cz/?nmm=1>>.

⁵⁷ Osobní pohovor s hospodářem Metropolitní kapituly u sv. Václava v Olomouci

7 KATEDRÁLA SV. VÁCLAVA V OBLASTI CESTOVNÍHO RUCHU A REGIONÁLNÍHO ROZVOJE MĚSTA OLOMOUC

Cestovní ruch se dá popsat jako pobyt turistů v atraktivních oblastech, kde využívají služeb dané lokality a zajímavostí v okolí. Je to možnost obcí nebo krajů a podnikatelů snažit se vytvořit co nejvíce potřebných služeb, atraktivních nabídek obchodů, nákupní střediska, zajistit zajímavé programy při prohlídce města apod. Existuje řada variant, na které se mohou podnikatelé a orgány územně samosprávných celků soustředit.

Pojem regionální rozvoj je úzce spjat s cestovním ruchem, který nabízí dostupné možnosti obce či kraje, ale regionální rozvoj je tu pro to, aby dokázal spojit danou nabídku s dalšími službami, kterými mohou být dostatečná kapacita ubytovacích a stravovacích středisek, místa pro sportovní a rekreační využití, propojení důležitých památek v městě či okolí třeba autobusovou dopravou, zřizováním cestovních agentur, které mohou tuto možnost zařídit.

Atraktivita obce či kraje, nebo celého regionu lze vyjádřit pomocí obecných faktorů, které mohou poukázat na silné nebo i slabé stránky regionu a v čem by se měl zlepšit nebo na co si dávat pozor. Těmito hledisky může být nabídka kulturních památek, poskytované služby města a pomoc informačních center, městská hromadná doprava a spoje do okolí, obchody s dárkovými předměty, nabídka stravovacích zařízení, důležitá je i dostupnost ubytování a jeho množství a typy. Mezi nabídkou dané lokality by neměly chybět ani přírodní krásy nebo sportovní a rekreační využití. Důležitá je i míra infrastruktury, cenová hladina, kvalita nabízených služeb, dostupnost regionu, ale i přístup místních lidí k návštěvníkům.

7.1 Cestovní ruch v katedrále sv. Václava a Olomouci

Cestovním ruchem se nemusí rozumět pouhé nalákání turistů na významné události a slavnosti, ale je to i určitá míra propagace samotného místa nebo celého regionu. Je to touha o všeobecné zviditelnění a představení se nejen turistům v co nejlepší formě, ale nabídnout i stávajícímu obyvatelstvu důvod k pravidelným návštěvám.

Propagace samotné katedrály se dá rozdělit na dvě oblasti, na vlastní činnost farnosti při zviditelnění katedrály a vytvoření dostatečného informačního vybavení a jak působí katedrála na své okolí pomocí celostátních akcí jako třeba Noc kostelů nebo Den evropského dědictví, nebo v rámci Zpřístupnění kostelů v turistické sezóně podporované městem Olomouc. Ale také, jestli je o katedrále sv. Václava uvedena zmínka v průvodcích nebo na stránkách města či na turistických portálech a agenturách.

7.1.1 Vlastní propagace katedrály sv. Václava

Katedrála svou majestátností a klidným okolím láká návštěvníky už snad od dob svého vzniku. V jejím stínu našlo odpočinek mnoho studentů, jejichž fakulta je nedaleko, turisté přijíždějící z daleka i náhodní kolemjdoucí. Ať už jsou lidé věřící nebo nevěřící, vždy zde najdou pokoj a klid. Návštěvníci s velkou pokorou vstupují do katedrály, kde je ovane typický chlad kostelů. V době turistické sezóny mohou zájemci využívat služeb průvodců, kteří ochotně poskytnou výklad o katedrále a její historii. Další potřebné informace lze získat z vícejazyčných informačních brožur. V nabídce je na výběr mimo češtinu i jazyk anglický, německý a polský. Průvodci nezapomínají ani na nevidomé, pro které jsou připraveny informační brožury o katedrále v Braillově písmu. V případě hlubšího zájmu o historii je zde možnost zakoupit si publikaci o katedrále, vydanou historickou společností Starý Velehrad, opět v již výše zmiňovaných jazycích. Další propagační předměty, včetně informační brožury o katedrále sv. Václava, lze zakoupit v kryptě nacházející se po levé straně před presbytářem. Návštěvník si může vybrat z mnoha druhů pohledů katedrály sv. Václava, leporela různých velikostí, informační letáčky, které jsou pro návštěvníka zdarma, a na výběr jsou zde i obrázky světců. U vchodu do katedrály jsou poskytnuty informace o zpřístupněných kostelech a kaplích s otvírací dobou a průvodcovskou službou.

V katedrále je průvodcovská služba v nabídce již mnoho let, ale teprve od projektu olomouckého magistrátu zpřístupnit katedrály a kostely získala farnost potřebnou finanční podporu, aby mohla tuto službu poskytovat celou turistickou sezónu. Stejně tak jsou finančně podporovány i chrám sv. Mořice a sloup Nejsvětější Trojice, chrám Panny Marie Sněžné, chrám sv. Michala a kaple sv. Jana Sarkandra. V současné době lze při prohlídce katedrály sv. Václava využít běžné prohlídky pro veřejnost, nebo speciální prohlídky pro osoby se zrakovým handicapem. Prohlídky jsou zcela zdarma a to od úterý do soboty, v čase 9:00 - 17:00 hodin. Další zajímavou atrakcí pro návštěvníky je nově zrestaurované mauzoleum olomouckých biskupů a krypta. Katedrála v ní pravidelně pořádá výstavy církevních předmětů, liturgických oděvů, obrazů a soch světců. Otvírací doba je stejná jako u katedrály, v neděli od 11 - 17 hod. V nynější době jsou zde vystaveny předměty restaurování, které byly financovány z Norských fondů. V kryptě je umístěna řada informačních tabulí, které popisují průběh a předměty vnitřních oprav katedrály. Mauzoleum olomouckých biskupů se nachází hned pod kryptou a návštěvníky čeká ojedinělý zážitek.⁵⁸

⁵⁸ Osobní pohovor s kostelníkem u katedrály sv. Václava

7.1.2 Noc kostelů

První *Noc kostelů* proběhla v roce 2005 ve Vídni a během čtyř let se spontánně rozšířila do metropolí Rakouska jako je Vídeň, Kolín nad Rýnem, Hamburg, Linec či Salzburg. Česká republika se připojila až v roce 2009 a do tohoto programu se zapojily jak kostely, tak modlitebny v Plzeňském kraji, Jihomoravském kraji, Středočeském kraji a Kraji Vysočina. Celá myšlenka pochází od různých křesťanských církví a projekt je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj, přičemž menším příspěvkem mohou pomoci i obce a kraje v místě pořádané akce.⁵⁹

Hlavním cílem Noci kostelů je představit všem návštěvníkům velký výběr z kostelů, klášterů a modliteben otevřených ve všech možných lokalitách v celé České republice. Pro návštěvníky je připraven i bohatý kulturní a duchovní program. Po tuto noc budou v kostelech otevřena i místa a prostory, která nejsou běžně veřejnosti přístupná. Například věže, kůry, sakristie, refektáře či křížové chodby.⁶⁰ V olomoucké arcidiecézi se na ročník 2010 přihlásilo 64 kostelů, kaplí a modliteben a v Olomouci se zúčastnilo 14 kostelů. Tento ročník zaznamenal podle pořadatelů obrovský úspěch, což dosvědčují nejen statistiky, kdy celkový počet návštěvníků byl 250 000, z toho více než 40 000 vstupů v olomoucké arcidiecézi.

Obrázek 5 Noc kostelů 2011

Letošní ročník proběhne dne 27. 5. 2011 a v Olomouci se přihlásilo 19 kostelů, mezi něž je třeba uvést katedrálu sv. Václava, chrám sv. Mořice, chrám sv. Michala a kapli Nejsvětější Trojice. Je připraven bohatý program, který se bude líbit jak dětem tak i dospělým. Návštěvníci budou mít možnost nahlédnout do krypt, věží, k varhanám nebo ke zvonům. Celkem je v arcidiecézi Olomouc

nahlášeno přes 140 kostelů, kaplí a modliteben. Záštitu nad Nocí kostelů 2011 převzal Mons. Jan Graubner, arcibiskup olomoucký, Ing. Martin Tesařík, hejtman Olomouckého kraje a Martin Novotný, primátor města Olomouc, ale i polský biskup Andrzej Czala v partnerském projektu s Olomouckým krajem.⁶¹

⁵⁹ Osobní pohovor s kostelníkem u katedrály sv. Václava

⁶⁰ *Radniční listy* [online]. 2010 [cit. 2011-05-15]. K Noci kostelů se připojí i Olomouc. Dostupné z WWW: <http://www.olomouc.eu/radnicni-listy/radnicni-listy-2010/radnicni-listy-duben-2010?article_id=8599>.

⁶¹ *Noc kostelů* [online]. 2011 [cit. 2011-05-15]. Arcidiecéze Olomoucká. Dostupné z WWW: <<http://www.nockostelu.cz/?RokNK=2011>>.

7.1.3 Dny evropského dědictví

Rada Evropy poprvé představila *Dny evropského dědictví*⁶² (anglicky European Heritage Days, dále „EHD“) evropské veřejnosti v roce 1991. Návrh na založení tohoto projektu a jeho mezinárodní působnost podal francouzský ministr kultury. Franci byla totiž historicky první, která s tímto nápadem otevřených dveří památek přišla již v roce 1984. Dny evropského dědictví, pořádané každý rok již po deset let, otevírají co nejvíce zajímavých a výjimečných architektonických, archeologických a sakrálních památek, muzeí, galerií a knihoven, technických památek a militarií, budov, objektů a i dalších prostor, kde je ukryto rozsáhlé množství sbírkových fondů a movitého kulturního dědictví.

Česká republika také pravidelně pořádá EHD od jeho vzniku vždy v první polovině měsíce září. Hlavním garantem konání této významné události je od roku 1998 Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, které vždy ve spolupráci s jedním z členských měst pořádá národní zahájení. Partnery hlavního garanta jsou Ministerstvo kultury ČR a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Letos se EHD bude konat v termínech od 10. až do 18. září. V Olomouci se této události zúčastní taktéž mnoho významných kulturních památek, z nichž lze uvést samozřejmě katedrálu sv. Václava, chrám sv. Mořice a sv. Michala, ale třeba i Vědeckou knihovnu Olomouc, budovu radnice, fort Radíkov, Tereziánskou zbrojnicí - nynější knihovnu Univerzity Palackého („UP“), budovu rektorátu UP, Vlastivědné muzeum a Arcidiecézní muzeum. Otevření veřejnosti a jejich program financuje Statutární město Olomouc.

Obrázek 6 Budova radnic a Sloup Nejsvětější Trojice

⁶² Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska [online]. 2011 [cit. 2011-05-15]. O EHD (Dny evropského dědictví). Dostupné z WWW: <<http://www.shscms.cz/ehd/cz>>. Zbytek textu je celý z tohoto zdroje.

7.1.4 Zpřístupnění kostelů v turistické sezóně

Již od roku 2008 spolupracuje město Olomouc s jednotlivými farnostmi na zpřístupnění kostelů a kaplí v turistické sezóně. Cílem je poskytnout veřejnosti celodenní přístup do nejvýznamnějších olomouckých kostelů a kaplí s odborným výkladem příslušného průvodce. Tento projekt začíná vždy se zahájením jarní Flóry, takže návštěvníci mají možnost propojit vycházku historickými skvosty Olomouce a požitek z vyzdobených parků zahrad na Flóře. Toto spojení je velice atraktivní a patří mezi největší lákadla nabídky cestovního ruchu.

Během sezóny budou zpřístupněny hlavní olomoucké kostely, především chrám sv. Mořice a Sloup Nejsvětější Trojice, katedrála sv. Václava (od roku 2010 i s otevřenou kryptou), chrám Panny Marie Sněžné, chrám sv. Michala a Sarkanderova kaple. V době od 9 do 17 hodin bude možné kostely a kaple nejen projít a prohlédnout, ale i požádat o odborný výklad příslušného průvodce. První ročník byl velice úspěšný a po jeho vzoru se tento projekt uskutečňuje každý. V letošním roce je turistická sezóna stanovena na termín od 28. dubna do 30.9. Financování je dále rozepsáno v další kapitole.

7.1.5 Církevní turistika

Církevní turistika představuje jednu z nejstarších forem cestování, a jak již vypovídá název, jedná se především o návštěvu církevních kostelů, katedrál, arcibiskupských či biskupských paláců apod. Návštěvníci jsou především lákáni kulturními skvosty a celkovým propojením moderního města s historií. Tento typ kulturního poznání je vhodný pro mladé nadšence i pro starší generaci. Česká republika má obrovský potenciál v církevní turistice, jež dosvědčuje množství zahraničních turistů zaplavující kulturní a historická místa přes hlavní sezónu.

V Olomouci lze kromě katedrály sv. Václava navštívit již výše zmiňované chrám sv. Mořice, kostel sv. Michala, kostel Panny Marie Sněžné, kostel sv. Cyrila a Metoděje, kostel Neposkvrněného početí Panny Marie, Červený kostel, Pravoslavný kostel, Sarkanderovu kapli, Sloup Nejsvětější Trojice, Dominikánský kostel, Kostel sv. Kateřiny, Klášterní Hradisko a Poutní chrám Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku. Při návštěvě Olomouce nelze vynechat procházku městem po jeho kostelích, jelikož jsou to opravdu nádherné výtvoř lidské činnosti. Navíc alespoň dvakrát do roka probíhají celorepublikové festivaly Noc kostelů a Dny evropského dědictví, které vždy nalákají mnoho návštěvníků na prohlídku kostelů a dalších pamětihodností.

7.1.6 Cestovní ruch ve statutárním městě Olomouc

Návštěvníkům i občanům města poskytuje turistické informace o Olomouci a jejím okolí Informační centrum (dále „IC“). Taktéž zajišťuje prohlídky radnice a výstupy na věž, poskytuje i jiné průvodcovské služby za asistence školených průvodců s výkladem v českém i cizím jazyce, také vyhledá vhodné dopravní spoje dle požadavků návštěvníků Informačního centra. IC Olomouc poskytuje i informace z oblasti cestovního ruchu jako je např. rezervace ubytování, organizace pobytových programů a prodej slevových karet Olomouc Region Card. Využití služeb IC se v posledních dvou letech razantně zvýšilo. Nejčastěji jsou využívány průvodcovské služby především v českém jazyce (2/3 zájemců), 13% návštěvníků má zájem o průvodcovské služby v německém a 12% v anglickém jazyce, zbývajících 12% pak o jiný cizí jazyk.⁶³

Významné události, které provází kulturní život v Olomouci, jsou pořádané Florou Olomouc. Její činnost se prolíná s ostatními akcemi po celý rok, mezi její pravidelně pořádané výstavy a veletrhy patří jarní etapa Flory (letos od 28. 4. - 1. 5.), Divadelní Flora, letos již 15. ročník se koná 11. - 20. 5., letní etapa Flory (18. - 21. 8.) a podzimní zahradnické trhy květin, ovoce, zeleniny, okrasných a ovocných dřevin na Floře (13. - 16.10.) V období zimních radovánek v předvánočním čase je taktéž přístupná a nabízí tradiční vánoční trhy.⁶⁴

Ke kulturnímu životu v Olomouci neodmyslitelně patří činnost Moravského divadla Olomouc, které nabízí vždy zajímavý program činoher, baletu, opery a operety. Ve městě taktéž sídlí Moravské filharmonie, Vlastivědné muzeum, Muzeum umění a Arcidiecézní muzeum, a menší galerie. Ve městě se taktéž nacházejí ještě dvě ojedinělá muzea, prvním z nich je Letecké muzeum v městské části Neředín a druhé je největší přístupné Muzeum historických automobilů v ČR

Zájmu turistů se těší také olomoucká ZOO na Svatém Kopečku a Bazilika Minor Navštívení Panny Marie či botanická zahrada. Pro sportovní nadšence je zde připravena celá řada městem provozovaných sportovních zařízení včetně zimního a plaveckého stadionu, sportovní haly, areál lanových aktivit a cyklistických stezek, z nichž nejnovější z roku 2008 vede z Olomouce do Samotíšek, kde lze plynule pokračovat historickou alejí na Svatý Kopeček.

V Olomouci se nacházejí i pozůstatky pevnosti, například hradební linie v Bezručových sadech a v ní Korunní pevnůstka, v současnosti již pro návštěvníky v provozu.

⁶³ Informační centrum Olomouc (IC).

⁶⁴ Kulturní kalendář Olomouce, dostupný na IC Olomouc.

Mezi nejnovější pohodlný průzkum města Olomouce patří virtuální prohlídka provozovaná firmou Google a Olomouc se stala jednou ze tří destinací ČR vybrané do projektu StreetView. Nyní již se dá z bezpečí domova prohlížet nejen historické centrum města, ale i zoologická zahrada na Svatém Kopečku. Tuto vymoženost má taktéž i katedrála sv. Václava na stránkách průvodcovských služeb. Návštěvníci mohou ovšem využít ještě další moderní službu, kterou je „Audioprůvodce“ městem Olomouc. Představuje individuální prohlídku historického centra města s výkladem a možným nastavením si vlastního programu. Audioprůvodce je jednoduché sluchátko, na kterém je nahráno celkem 90 minut mluveného slova a je zcela na každém zájemci, v jakém pořadí místa navštíví. Je k dispozici v češtině, angličtině, němčině, francouzštině a italštině.⁶⁵

Obrázek 7 Chrám sv. Mořice

Ojedinelou prohlídku města Olomouce provozuje cestovní kancelář Peřej Tours s podporou města. Turisté mají totiž možnost projet Olomouc na kole nebo sjet řeku Moravu na raftech s prohlídkou historických památek prakticky z vody. Projížďky na kole návštěvníky provedou olomouckými parky (Bezručovy, Smetanov, Čechovy sady), cestou kolem katedrály sv. Václava, Klášterního Hradiska, barokních kašen, Sloupe Nejsvětější Trojice, chrámu sv. Mořice a cesta končí před budovou radnice s orlojem.

V neposlední řadě Olomouc hostí několik hudebních i jiných festivalů mezinárodní úrovně, mezi něž můžeme zahrnout Olomoucké jazzové dny, mez. festival filmových dokumentů Jeden svět, mez. festival vědecko-populárních filmů Academia Film, festival církevní a duchovní hudby Musica Religiosa, Ekologické dny, Ekojarmark, festival klasicistické hudby Dvořákova, mez. festival pěveckých sborů Svátky písní, Svátky města, Olomoucký ½ maraton, pивní festival Beerfest, Olomoucké kulturní léto, Oslava Maršála Radeckého, Dny evropského dědictví, festival barokní hudby Baroko, Přehlídka animovaného filmu.

⁶⁵ Informační centrum Olomouc.

7.2 Vztah katedrály vůči Olomouci v oblasti regionálního rozvoje

Pojem regionální rozvoj je velice komplikovaný a nelze zcela jednoznačně určit, ale touto otázkou se zabývá ne jeden obor, především jde o regionalistiku či regionalismus, problematika regionální politiky a evropské regionální politiky. Všeobecně se dá rozvoj popsat jako zlepšení stavu, v tomto případě je to snaha o vytvoření hospodářsky silného regionu, jeho atraktivity pro okolí a všeobecně místo pro kvalitní život obyvatel.

Kapitola se bude zabývat cestovním ruchem katedrály sv. Václava a okolí města Olomouce a jeho celkovým rozvojem v této oblasti. Jestli je díky katedrále atraktivnější, a co může město kromě historických památek ještě nabídnout a zdali je město připraveno i na zahraniční turisty.

7.2.1 Služby poskytované městem Olomouc

Na území města působí 4 hotely kategorie 4*, například NH Olomouc Congress, 10 hotelů kategorie 3*, hotel Senimo nebo hotel Flóra, 2 hotely kategorie 2* z nich lze třeba uvést hotel Garni a 14 pensionů (jeden kategorie 4*, 4 kategorie 3*, 3 kategorie 2*). Návštěvníci města mohou využít ubytovacích služeb také jedné ubytovny či využít ze tří možností privátního ubytování přímo v Olomouci. Varianty tvoří také motel či 5 hostelů (z nich 2 jsou držitelé certifikátu).⁶⁶ Co se týče poskytování ubytování v okolí katedrály sv. Václava, přímo vedle katedrály se nachází Hotel u Dómu a naproti ještě Penzion Angelus.

Olomouce provozuje řadu parkovacích ploch jak placených tak mimo centrum i neplacených. Přímo v centru se nedá parkovat, ale je možno využít prostor na Wellnerově ulici u Zimního stadionu Olomouc nebo na nedalekém parkovišti na ulici Hynaisově. Při návštěvě katedrály sv. Václava mohou návštěvníci využít podzemních garáží, které se nachází nedaleko na ulici Hanáckého pluku, nebo využít parkovacích ploch na ulici Komenského. Je to z toho důvodu, že na náměstí před katedrálou je z důvodu ochrany městské památkové rezervace zákaz zastavení. Mimo centrum se dá využít i druhé podzemní garáže u Hlavního nádraží, nebo rozsáhlé parkovací plochy na autobusovém nádraží na Tržnici.

Díky jedinečnému projektu „Olomouc Region Card“ si může zájemce zakoupit turistickou slevovou kartu, která nabízí řadu vstupů zdarma do mnoha turistických cílů v podobě hradů, zámků, muzeí, ale i slevy v restauracích, ubytovacích nebo sportovních zařízeních. Celkem

⁶⁶ IPRM *Atraktivní a konkurenceschopná Olomouc*, Socioekonomická analýza města

Lze navštívit až 74 nejzajímavějších míst. Karta přesahuje i hranice kraje, a platí rovněž na Kroměřížsku (památky UNESCO, všechny prohlídkové trasy), Moravskotřebovsku a některá zařízení Moravskoslezského kraje. Pro návštěvníky je to úžasná příležitost navštívit všechny památky ve městě i okolí, propojuje prakticky veškerý cestovní ruch Olomouckého kraje a okolí.⁶⁷

7.2.2 Zajímavostí v okolí města Olomouce

V Olomouckém kraji je na výběr až ze sedmy lázní nacházející se v okolí Olomouce, například lázně ve Slatinicích, v Teplici nad Bečvou, jejíž léčebný zdroj je unikátní, termální lázně ve Velkých Losinách či Priessnitzovy léčebné lázně. Mimo to jsou každý rok o hlavní sezóně otevřeny jeskyně, z nichž nejznámější jsou jistě Zbrašovské aragonitové jeskyně, nebo Mladečské a Javoříčské jeskyně. Oblíbené turistické místo je i propast Macocha s celkovou hloubkou 138 metrů pod zemským povrchem. Blízko města Šternberk lze ochutnat i čerstvou minerální vodu známou jako Těšíkovská kyselka. Tento pramen je zdrojem železité min. vody a vedle lékařského významu je oblíben i pro své chuťové vlastnosti. Když zůstaneme ve Šternberku, může nás překvapit svými věhlasnými automobilovými závody do vrchu, jež se jmenuje Ecce Homo a každý rok přiláká na tisíc návštěvníků. Ročně se pořádají dva závody, jeden v létě s nejrychlejšími automobily a na podzim při závodu veteránů.

Obrázek 8 Bazilika Navštívení Panny Marie

⁶⁷ Osobní pohovor se zaměstnancem IC a prostudování informačních letáčků.

Velice oblíbenou destinací Olomouce je samozřejmě zoologická zahrada na Svatém Kopečku, jež se rozprostírá na ploše větší než 40 ha. Zoo je umístěna do zalesněného vrchu blízko obce Radíkov a nabízí více než 400 druhů zvířat a také rarity ve výběhu zvěře, společně jak pro medvědy baribaly tak pro vlky arktické, pavilon volně létajících netopýrů či veřejnosti přístupný výběh makaků červenolících. Zájemci o klidné posezení a ubytování mohou využít restaurace a penzionu Archa, která je postavena tak, že půlka z ní stojí v areálu zoologické zahrady a druhá je přístupná z vnější strany.

Vstříc zážitkům se mohou návštěvníci vydat směr Prostějov k Plumlovské přehradě a jejímu krásnému okolí, vhodnému pro cyklistiku. V okolí lze navštívit i zámek v Čechách pod Kosířem a jeho nádherný park. Inspiraci zde čerpal také slavný malíř Josef Mánes.

Zajímavé programy mají připravené taktéž hrady Sovinec, Helfštýn a Bouzov. Na každou sezónu připravují bohaté vyžití jak pro malé děti, tak i pro jejich rodiče. Nachystané jsou různé hodokvasy, šermířské zápasy, festivaly kovářské výroby a připravené různé expozice uvnitř hradů. Navštívit jde také zámek Tovačov nebo zámek Náměšť na Hané.

Pozoruhodnou krajinu a klidné prostředí nabízí Jeseníky, které jsou plné zajímavých atrakcí jak přes léto, tak i přes zimní radovánky. Lze je projet na kole, pěšky či v zimě na běžkách. Lze navštívit zemědělský skanzen, Veteran muzeum či zoopark. Pro silné náтуры nabízí oblast severní Moravy horolezeckou oblast Rabštejn. Tato oblast nabízí taktéž i další národní kulturní památkou, kterou je zámek ve Velkých Losinách a Ruční papírna Velké Losiny. Pro milovníky zimy jsou vždy připravovány sjezdovky na Ramzové, Petříkově, Branné a jedno z nejnavštěvovanějších lyžařských středisek je Červenohorské sedlo. Jedním z nejatraktivnějších míst je Národní přírodní rezervace Praděd, například Petrovy kameny, Karlova Studánka či říčka Bílá Opava. Další zajímavostí je také i největší rašeliniště na Moravě nacházející se v Rejvízu, což je jedna z nejhezčích obcí Jeseníků.

Návštěva Olomouce má tedy mnoho možností pro jakoukoliv potřebu turistů. Mohou si prohlédnout historické jádro města, zasportovat si ve špičkových střediscích nebo v malebném okolí, navštívit zoologickou zahradu, která je nejoblíbenější destinace turistů. V okolí lze projít mnoho hradů a zámků nebo zajet do Národní přírodní rezervace a zkusit si vyšlapat největší vrchol Jeseníků. V případě, že mají turisté zacíleno přímo na katedrálu sv. Václava, mohou využít i ostatních možností nabízených městem. A naopak, když přijedou do Olomouce, jistě jim neunikne ani tento nádherný kulturní skvost.

8 FINANCOVÁNÍ KATEDRÁLY SV. VÁCLAVA

Katedrála prošla v průběhu věků již mnoha opravami, z nichž každá byla jinak financována. Nejrozsáhlejší opravy se uskutečnily v letech 1999 - 2010, přičemž byly rozděleny na vnější opravy ve třech etapách, po skončení první fáze proběhly vnitřní opravy a restaurování. Z hlediska financování využila Metropolitní kapitula řadu možností k získání dostatečných peněžních prostředků, dá se tedy hovořit o vícezdrojovém financování.

Financování ochrany kulturních památek však není soustředěno pouze na opravy nebo restaurování, je třeba zajistit i celkový chod památky a s ním i spojeny náklady na údržbu.

Stručná historie vzniku katedrály, jejích přestaveb a restaurování:⁶⁸

- 1131** - posvěcení románské katedrály (jen presbytář)
- 1141** - dostavba románské katedrály a biskupského (Zdíkova) paláce
- 1334 - 1380** - přestavba v gotickém slohu, zbudována křížová chodba
- 1582 - 1595** - výstavba renesanční kaple sv. Stanislava, přestavba západního průčelí
- 1616 - 1618** - výstavba barokní krypty a presbytáře
- 1883 - 1892** - přestavba v novogotickém slohu, postavení varhan
- 1970 - 1990** - opravy střech lodi a presbytáře, jižní a části severní stěny, přesklení oken, postaveny nové varhany v presbytáři
- 1999 - 2001** - opravy západního průčelí a obou věží v tomto průčelí
- 2004 - 2005** - oprava zdiva severní strany lodí, presbytáře a sakristií, oprava krovů, vitráží, ozdobného hřebene, restaurování západního průčelí
- 2006 - 2008** - oprava hlavní věže, očištění jižní stěny zdiva lodí, vnější plášť kaple sv. Stanislava, doplnění zvonů, sadové a terénní úpravy okolí
- 2009 - 2010** - opravy interiérů katedrály: elektroinstalace, restaurování fresek v kaplích, mobiliáře a vybraných sbírkových předmětů, oprava barokní krypty, restaurování rakví a zřízení Mauzolea olomouckých biskupů

⁶⁸ *Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc - dóm* [online]. 2010 [cit. 2011-05-06]. Vnitřní opravy a restaurování katedrály sv. Václava v Olomouci. Dostupné z WWW: <<http://www.oldom.cz/nf/default.htm>>.

8.1 Vnější opravy

Oprava vnějšího pláště započala první etapou již v roce 1999, kdy se práce zaměřily hlavně na opravy západního průčelí se dvěma novogotickými věžemi, jejichž výška je celých 68 metrů. Kamenný povrch stavby byl očištěn a konzervován. Vitráže ve velkém rozetovém okně nad hlavním vchodem a v oknech ve druhém patře věží prošly taktéž opravou. Také byly doplněny střešní krytiny tvořené měděnými šablonami ve tvaru tašek. Dál se opravovaly makovice a kříže, které byly následně znovu pozlaceny. Lešení bylo postaveno jen z přední části katedrály, tudíž neomezovalo návštěvnost. Práce byly dokončeny v roce 2001.⁶⁹

V roce 2002 vypukl spor mezi Ministerstvem kultury a Metropolitní kapitulou ohledně výběrového řízení oprav druhé etapy. Spor se táhl přes 10 měsíců a výrazně opozdil časový plán oprav.

Druhá etapa začala o tři roky později, kdy byla naplánována oprava zdiva severní strany lodí, presbytáře a sakristií včetně chórové kaple, krovů a ozdobných prvků na vnější straně, a také restaurování západního průčelí. Rovněž byly opraveny všechny novogotické vitráže oken severní strany a zabezpečeny ochrannými sítěmi. Pozornost se věnovala rovněž kovovým výzdobným prvkům, které byly opraveny a pozlaceny. Celá práce trvala pouze rok a stavba lešení pokračovala plynule i k hlavní věži katedrály, která měří přes 100 metrů, a jižní stěně. Po pěti měsících roku 2006 bylo lešení postaveno a mohlo se jít na další fázi, ale i poslední etapu celkových vnějších oprav.

Obrázek 9 Oprava jižní zdi

⁶⁹ POJSL, M., *Olomouc - Katedrála sv. Václava*. 2. upr. vyd. Velehrad: Historická spol. Starý Velehrad, 2007. 31 s. ISBN 80-86157-18-0

Precizní práce při stavbě lešení zahalila pak katedrálu sv. Václava až na několik let. Celková délka trubek činila 50 km s váhou 300 tun a částka za stavbu lešení se vyšplhala až k 5 milionům korun.⁷⁰

A konečně třetí etapa generální opravy měla za úkol ošetření jižního zdiva katedrály zejména velkou jižní věž, tedy celkem 7000 m². Hlavní věž se začala opravovat v srpnu 2006. Celková oprava se týkala se jak kamenného pláště, tak konstrukcí a krytin věže, výplní otvorů, restaurování kříže, makovice, helmice a ochozu, včetně kaple sv. Stanislava. Z toho důvodu byla věž asi do roku 2009 návštěvníkům nepřístupná. Konzervací a zlacením prošel vrcholový kříž a některé další kovové prvky věže a kaplí. Osazeny byly sochy čtyř evangelistů na hlavním průčelí. Dále se pracovalo na opravě vnitřního schodiště až k ochozu, terénní a sadové úpravy okolí a to včetně oplocení a úprava vnějšího pláště kaple sv. Stanislava. Práce měli být hotové do konce roku 2007, ale kvůli rozsáhlým opravám se musel termín opozdit. Katedrála ve svých dějinách neprošla nikdy takovou náročnou opravou vnějšího pláště a v takovém rozsahu. K tomu datu stála oprava již 150 milionů korun. Generální oprava vnějšího pláště a prostranství byla dokončena až k roku 2008.⁷¹

Obrázek 10 Oprava hlavní věže

⁷⁰ Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc - dóm [online]. 2006 [cit. 2011-05-07]. Generální oprava katedrály sv. Václava v Olomouci. Dostupné z WWW: <<http://www.oldom.cz/generalka1.htm>>.

⁷¹ POJSL, M., *Olomouc - Katedrála sv. Václava*. 2. upr. vyd. Velehrad: Historická spol. Starý Velehrad, 2007. 31 s. ISBN 80-86157-18-0

Taktéž byly opraveny i všechny škody, které katedrála utřžila při válkách. Jako poslední věc, co bylo třeba udělat, bylo nahrazení dvou zvonů, které vzala válka. V souvislosti s vytvořením nových zvonů proběhla veřejná sbírka na zvony pro katedrálu.

Katedrála během svého bytí přišla již o mnoho svých zvonů, za 1. světové války byly sebrány 4 zvony, a během druhé světové války ještě dva. Z velkých zvonů na věži zbyl pouze zvon sv. Václava, který se pyšní titulem největší zvon v ČR, a zvon sv. Petra a Pavla. Předmětem veřejné sbírky je pořízení zvonu Panny Marie Svatohostýnské. Celkovou částku zvonu Jana Pavla II. již zaplatil velkorysý sponzor stejného jména. Celková cena zvonu Panny Marie Svatohostýnské, který je největší ulitý zvon po ukončení válek, je 2 817 490 Kč. Oba zvony jsou již umístěny na svém místě a Zvon Panny Marie Svatohostýnské není ještě zcela zaplacen a stále probíhá sbírka na zbývajících 600 000 Kč, a každý může ještě stále přispět.⁷²

**Obrázek 11 Zvon Jana Pavla II. a
Zvon Panny Marie Svatohostýnské**

Generální opravu z velké části financovalo Ministerstvo kultury, které na tento projekt vyčlenilo přes 200 milionu korun. Finanční pomoc šla ze státních prostředků určených na obnovu kulturního dědictví. Část nemalých nákladů hradila ze svých prostředků Metropolitní kapitula i farnost sv. Václava, jejichž částka nebyla nikde uvedena. Celkem opravy činily kolem 250 milionu korun. Zadavatel celého projektu byla Metropolitní kapitula u sv. Václava v Olomouci.

⁷² *Zvony katedrály svatého Václava v Olomouci* [online]. 2008 [cit. 2011-05-07]. Sběrka na zvony pro katedrálu svatého Václava v Olomouci. Dostupné z WWW: <<http://zvony.chlup.net/sbirka.html>>.

8.2 Vnitřní opravy a restaurování katedrály

Poslední práce na vnitřní opravě a restaurování mohly začít až po skončení celkové vnější opravy tedy v roce 2008. Celková vnitřní restaurace zahrnuje opravy vzácných kulturních předmětů včetně technických oprav a zabezpečení interiérů, ale také vnitřní opravy elektroinstalace. Vytvořeno bude také nové osvětlení a vzduchotechnika, krypty budou vybaveny a upraveny tak, aby byly vhodné pro expozici výstav, a také bude zmodernizován televizní okruh na všech přístrojích, které jsou zabudovány v katedrále.

V rámci těchto oprav budou zrestaurovány fresky loretánské kaple a kaple sv. Stanislava, a výmalba v lodi katedrály, opraveno bude vybavení katedrály - a to především mobiliář, což jsou lavice, stally, skříně, pět zповědnic, jeden oltář, historické biskupské rakve a předměty v inventáři farnosti, tj. preciosa, obrazy, sochy a textilie (ornát).

Obrázek 12 Fresky v kapli sv. Stanislava

Po dokončení budou v katedrále nově zpřístupněny také prostory v tzv. dolní kryptě, kde po opravách a zrestaurování biskupských rakví vznikne ojedinělé Mauzoleum olomouckých biskupů. V katedrále se také budou moci konat výstavy a koncerty, a taktéž vzroste turistická atraktivita této národní kulturní památky.⁷³

⁷³ Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc - dóm [online]. 2008 [cit. 2011-05-07]. Vnitřní opravy a restaurování katedrály sv. Václava v Olomouci. Dostupné z WWW: <http://www.olderom.cz/nf/o_projektu.htm>.

Projekt „Vnitřní opravy a restaurování katedrály v Olomouci“ byl realizován Římskokatolickou farností sv. Václava Olomouc za partnerství Metropolitní kapituly u sv. Václava v Olomouci. Projekt byl podpořen finančním mechanismem Norska a spoluúčastí Olomouckého kraje. Celková částka dotace činila celkem 994 600 euro, z toho 84,25% je z finančních mechanismů EHP/Norské fondy; a 15,75% se podílí Olomoucký kraj.⁷⁴

V říjnu roku 2008 byla schválena dotace z Norských fondů, o kterou římskokatolická farnost sv. Václava žádala již dva roky zpátky, a tyto finanční prostředky budou využity na celkové vnitřní opravy a završí prakticky celou generální opravu a restaurování. Jednání o získání dotací bylo velice zdlouhavé a časově náročné, po neúspěchu při první výzvě žádosti, byla oprava vnitřních prostor katedrály vybrána ve druhé výzvě finančního mechanismu EHP/Norska, pod klasifikačním číslem CZ0101. Projekt spadá pod prioritní oblast 1., což je uchování evropského kulturního dědictví a celkový finanční obnos, který římskokatolická církev obdrží na opravu vnitřních prostor je 837 951 EUR. Cílem je zachovat katedrálu jako místo mimořádného kulturního a duchovního významu evropského formátu.⁷⁵

V souladu s Usnesením vlády č. 242, ze 17. března 2004, zabezpečuje **Ministerstvo financí funkci Národního kontaktního místa** - NKM (National Focal Point) pro programy z Finančních mechanismů EHP a Norska. Ve druhé výzvě odeslalo Národní kontaktní místo seznam žádostí o získání dotace v celkové výši 39 905 mil. EUR Výboru finančních mechanismů EHP a Norskému ministerstvu zahraničních věcí do Bruselu na schválení. Ti rozhodli do 9. března 2009, kteří žadatelé dostanou dotaci a kteří neprospěli.⁷⁶

O vnitřních opravách a restaurování katedrály sv. Václava byl ve spolupráci se Studiem Starý Velehrad natočen dokumentární film o délce 25 minut. Film je pojednán jako výtvarný hraný dokument. Žadatelem o příspěví z Norských fondů byla farnost sv. Václava. Celkové opravy činili kolem 25 milionů korun.

⁷⁴ *Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc - dóm* [online]. 2008 [cit. 2011-05-07]. Vnitřní opravy a restaurování katedrály sv. Václava v Olomouci. Dostupné z WWW: <http://www.oldom.cz/nf/o_projektu.htm>.

⁷⁵ *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2008 [cit. 2011-05-07]. Schválené projekty 2. Výzvy FM EHP/N. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/fm_norska_schvprojekty.html>.

⁷⁶ *Ministerstvo financí ČR* [online]. Tamtéž.

Mauzoleum olomouckých biskupů se v rámci projektu poprvé otevírá veřejnosti. Nachází se v prostorách pod kryptou. Jsou tam umístěny čtyři rakve olomouckých biskupů – kardinála Františka Ditrichštejna, arcibiskupa Viléma Jana Vojtěcha Kolovrata-Libštejnského, biskupa Karla II. Lichtenštejna-Castelcorna a kardinála Maria Tadeáše Trauttmansdorffa. Jedná se o tři barokní honosné cínové sarkofágy s bohatou plastickou výzdobou a jednodušší měděnou klasicistní rakev. Všechny tři cínové rakve byly v havarijním stavu. Rakve byly silně napadeny korozí, zejména ve spodní části došlo ke kompletní destrukci původního materiálu. Konstruktivní pevnost všech rakví byla oslabena, rakev K. Lichtenštejna byla zcela zborcená.⁷⁷

Obrázek 14 Prostor v mauzoleu k zamyšlení

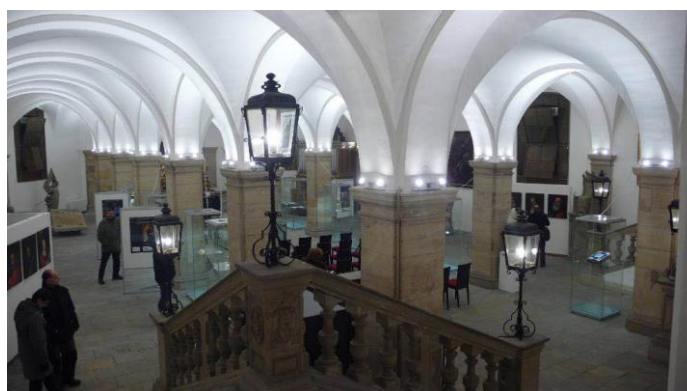

Obrázek 13 Nově zrestaurované mauzoleum a rakve olomouckých biskupů

V prostorách mauzolea je místnost určená k zamyšlení se nad smyslem života (obrázek č. 13). Motto *Pomni, člověče, že prach jsi a v prach se navrátíš, má* v těchto prostorách velkou sílu.

Obrázek 15 Nově otevřená krypta vhodná pro výstavy

⁷⁷ Informace poskytnuté na nástěnkách v kryptě o opravách a restaurování katedrály.

8.3 Náklady na údržbu a chod katedrály

Financování kulturní památky se nevztahuje pouze na opravu, restaurování nebo případnou přestavbu, důležité je také zajistit i její samotný chod, který udržuje stabilní technický stav a dokáže zajistit i dostatečné podmínky pro návštěvníky či pro samotné bohoslužby.

Náklady vznikající při údržbě katedrály sv. Václava zahrnují především elektřinu, vodu, starání se o květiny, spotřební materiál na drobnější údržbu (např. žárovky, těsnění, úklidové prostředky), zajišťování hostie a dostatek oleje, mešního vína a svíček.

Výše uvedené provozní náklady financuje farnost sv. Václava, která následně vystaví fakturu kapitule na provozní náklady katedrály za uplynulý rok. Metropolitní kapitula (dále „MK“) tyto náklady následně částečně zpět proplatí. Zálohy a doplatky na energie, tedy vodu a elektřinu, hradí vodárnám a elektrárnám přímo MK. Ostatní náklady hradí z části MK, a z části farnost sv. Václava. Výše částky se stanoví vždy po domluvě obou subjektů, přibližně se jedná o 25%, které Metropolitní kapitula vrací zpět farnosti.

O hospodaření farnosti sv. Václava mi nebyly poskytnuty dostatečné informace, takže zde uvádím pouze zjednodušený přehled za rok 2009 a 2010. V ostatních letech se částky pohybují přibližně kolem stejných částek. Ovšem kromě období generálních a vnitřních oprav, kvůli nimž provozní náklady výrazně stouply.

Obecně lze příjmy dělit na příspěvky od fyzických osob a právnických osob, příjmy z prodeje a z pronájmu movitého či nemovitého majetku církve, dary, sbírky, půjčky, příjmy z podnikání nebo z jiné výdělečné činnosti a dotace.⁷⁸

Podle § 1 zákona č. 218/1949 Sb. stát poskytuje registrovaným církvím a náboženským společnostem, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva podle § 7 odst. 1 písm. c) zákona č. 3/2002Sb., úhradu osobních požitků duchovních, kteří působí jako zaměstnanci církví. Dřív byly osobní požitky duchovních tvořeny základním platem, hodnostním přídatkem a odměnou za vyšší výkon.⁷⁹

⁷⁸ *Ministerstvo kultury ČR* [online]. 2007 [cit. 2011-05-07]. Obecně o možnostech financování církví a náboženských společností. Dostupné z WWW: <<http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolocnosti/financovani-cirkvi/obecne-o-moznostech-financovani-cirkvi-a-nabozenskych-spolocnosti-1046/>>.

⁷⁹ Zákon č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2008 došlo zákonem o státním rozpočtu ke změně závazných ukazatelů a výdaje na činnost registrovaných církví se zaměřuje na platy duchovních včetně pojistného, provozní náklady církví a náboženských společností a opravy církevního majetku. V současné době je financováno celkem 17 církví a náboženských společností. Výdaje určené na financování církví schvaluje Poslanecká sněmovna v rozpočtu každý rok.⁸⁰

Tabulka 3 Hospodaření za rok 2009

PŘÍJMY	
Sbírky z kasiček katedrály	1 200 000 Kč
Příspěvek Metropolitní kapituly	0 Kč
Drobné hmotné dary	66 000 Kč
VÝDAJE	
Mzdy zaměstnancům	300 000 Kč
Bohoslužebné výdaje	55 000 Kč
Režijní náklady	306 000 Kč
Odeslané sbírky a příspěvky	181 000 Kč

Poměrnou část příjmů činí sbírky z kasiček, jejichž částka převyšuje milion korun. Kasičky jsou přístupné po celý rok u vchodu do katedrály, takže návštěvníci mohou kdykoliv přispět drobným darem. Podle potřeby přispívá na provoz katedrály i Metropolitní katedrála. Ale v tomhle roce, ani příštím tomu tak není. Dary jsou drobnými hmotnými příspěvky fyzických a právnických osob a v tomto roce činili 66 000 Kč. Mezi největší výdaje patří mzdy zaměstnancům a režijní náklady, což jsou provozní náklady, které nelze přímo rozčlenit na prováděné činnosti v katedrále. V roce 2008 se začalo pracovat na vnitřních opravách, kvůli nimž stoupla částka elektřiny. Protože se pracovalo uvnitř katedrály, týkaly se náklady především osvětlení. Jak jsem již výše zmiňovala, platy duchovních platí stát ze státního rozpočtu. Kolik tato částka činí, mi není známa. Uvedená mzda patří zaměstnancům farnosti, která platí za průvodcovské služby a hlídání krypty. Od roku 2008 přispívá město Olomouc v rámci projektu zpřístupnění kostelů v turistické sezóně na platy pro průvodce a hlídače krypty. Částka v roce 2009 činí 70 000 Kč poskytnutých finančních prostředků od města. Zbylých 230 000 Kč doplatila sama farnost. Projekt je více rozveden v další kapitole. Ostatní výdaje činily dohromady 236 000 Kč.

⁸⁰ *Ministerstvo kultury ČR* [online]. 2007 [cit. 2011-05-07]. Financování na základě zákona č. 218/1949 Sb. Dostupné z WWW: <<http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolocnosti/financovani-cirkvi/financovani-na-zaklade-zakona-c--218-1949-sb--1048/>>.

Tabulka 4 Hospodaření za rok 2010

PŘÍJMY	
Sbírky z kasiček katedrály	900 000 Kč
Příspěvek Metropolitní kapituly	0 Kč
Drobné hmotné dary	200 000 Kč
VÝDAJE	
Mzdy zaměstnancům	300 000 Kč
Bohoslužebné výdaje	50 000 Kč
Režijní náklady	400 000 Kč
Odeslané sbírky a příspěvky	187 000 Kč

Hospodaření za rok 2010 je podobné jako u minulého roku. Z kasiček se vybralo o 300 000 Kč méně oproti minulému roku. Pravděpodobně je to způsobené vrcholením oprav uvnitř katedrály, a proto ubylo návštěvníků, potenciálních přispěvatelů. V tomto roce se dočerpávala zbylá dotace z Norských fondů, která činila 14 000 000 Kč. Proto může být celkový výsledek hospodaření farnosti zavádějící. Mzdy průvodců a hlídačů krypt jsou opět 300 000 Kč. Bohoslužebné výdaje jsou oproti loňskému roku menší o 5 000 Kč. Mezi tyto výdaje spadají hostie, víno, květiny, nové bohoslužebné knihy a čištění ornátů (neboli liturgický oděv). Režijní náklady se zvedly o 94 000 Kč. Sbírky a příspěvky se odesílají pravidelně na charitativní účely, na misie, v současné době se podnikla misie na pomoc zemětřesení na Haiti, na Svatopetrský haléř, na potřeby diecéze, na církevní školství, na kněžský seminář a na povodně. V roce 2010 bylo odesláno 187 000 Kč a v roce 2009 181 000 Kč. Částky jsou přibližně stejné, i když by každý rok jiný příjem z kasiček. Záleží také, kolik činily výdaje na opravu, a na energie. Dále jsou využívány i peníze z kasiček, a to standardně na běžný provoz fary, který činí energie, spotřební materiál aj. a farnosti, kde jsou to např. občerstvení na akce farnosti, výplaty zaměstnancům Římskokatolické farnosti, kde se jedná především o brigádníky na Dohodu o provedení práce, varhanici a služba v kryptě, a dále jsou to třeba i tiskoviny, které jsou prodávány v kostele. Pokud je vyhlášena sbírka na konkrétní účel: oprava katedrály, na Charitu nebo kněžský seminář, je poskytnuta na uvedený účel a odvedena příslušné instituci (zde Charita Olomouc, Arcibiskupský kněžský seminář). Občasnou finanční pomocí je i sponzoring, většinou je poskytován věřícími, kteří nemají vysoce výdělečnou práci. Co se týče právnických osob, některé firmy poskytují svým stálým odběratelům, tedy i katedrále, množstevní slevy.⁸¹

⁸¹ Osobní pohovor s pastorační asistentkou Řkf sv. Václava Olomouc

8.4 Financování zpřístupnění kostelů v turistické sezóně

Veškeré finanční prostředky na projekt zpřístupnění kostelů v turistické sezóně pocházely z rozpočtu Statutárního města Olomouce (dále „SMO“). Již od roku 2008 poskytuje příspěvky na platy průvodců těmto kostelům: chrám sv. Mořice a sloup Nejsvětější Trojice, katedrála sv. Václava s kryptou, chrám Panny Marie Sněžné, chrám sv. Michala s kaplí sv. Jana Sarkandra. Údaje jsou vyhledány z rozpočtu SM Olomouc a z informačního centra Olomouc.

Tabulka 5 Rok 2008

Kostely	Příspěvek SMO
Chrám sv. Mořice	70 000 Kč
Katedrála sv. Václava	70 000 Kč
Chrám Panny Marie Sněžné	90 000 Kč
Chrám sv. Michala	90 000 Kč
CELKOVÁ ČÁSTKA:	320 000 Kč

Tabulka 6 Rok 2009

Kostely	Příspěvek SMO
Chrám sv. Mořice	140 000 Kč
Katedrála sv. Václava	70 000 Kč
Chrám Panny Marie Sněžné	90 000 Kč
Chrám sv. Michala	140 000 Kč
CELKOVÁ ČÁSTKA:	440 000 Kč

Tabulka 7 Rok 2010

Kostely	Příspěvek SMO
Chrám sv. Mořice	130 000 Kč
Katedrála sv. Václava	70 000 Kč
Chrám Panny Marie Sněžné	80 000 Kč
Chrám sv. Michala	127 333 Kč
CELKOVÁ ČÁSTKA:	407 333 Kč

Tabulka 8 Rok 2011

Kostely	Příspěvek SMO
Chrám sv. Mořice	130 000 Kč
Katedrála sv. Václava	70 000 Kč
Chrám Panny Marie Sněžné	80 000 Kč
Chrám sv. Michala	14 000 Kč
CELKOVÁ ČÁSTKA:	294 000 Kč

Částky jsou vyplácené příslušné farnosti uvedených kostelů. Jak jsem již uváděla v kapitole cestovního ruchu, farnost sv. Mořice má na starosti ještě Sloup Nejsvětější Trojice, farnost sv. Michala je zodpovědná za kapli sv. Jana Sarkandra. V katedrále sv. Václava je od roku 2010 otevřena navíc i krypta s vlastním průvodcem, na jehož plat přispívá SMO ještě další částkou 10 000 Kč, která není započtena v předchozích tabulkách. Tento příspěvek je zatím poskytnut na turistickou sezónu 2010/2011. V letošním roce je příspěvek pro farnost sv. Michala nízký, jelikož město s ní dále spolupracuje na projektu „Po stopách sv. Jana Sarkandra“ a je spolufinancován i z operačního programu Přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika, oblast podpory Cestovní ruch. Partnerem je tedy ještě Městský úřad ve Skočově.⁸²

⁸² *Olomouc tourism* [online]. 2009 [cit. 2011-05-07]. Po stopách sv. Jana Sarkandra. Dostupné z WWW: <<http://www.tourism.olomouc.eu/index.php?lang=1&kategorie=145>>.

9 CELKOVÉ ZHODNOCENÍ A ANALÝZA SOUČASNÉHO FINANCOVÁNÍ

Nejlépe se dá celkově zhodnotit systém financování u katedrály sv. Václava podle nejčastěji používané analýzy SWOT. Jejím cílem je zhodnotit celkový objekt, jeho přednosti nebo naopak nedostatečné využívání nabízených zdrojů, které nové možnosti lze objevit a na jaké hrozby si dávat pozor. Podle výsledných údajů zhodnotím stávající stav financování katedrály sv. Václava a navrhnou nové možnosti získání prostředků na její opravy, údržbu a chod.

9.1 SWOT analýza

Metoda se soustředí na hlavní body, kterými jsou silné a slabé stránky objektu, tedy které zdroje se při financování katedrály použily a od jakých institucí a kde má naopak mezery při zajišťování dostatečných prostředků. Dalšími kritérii jsou příležitosti a ohrožení. Novými možnostmi mohou být dosud nevyužité zdroje financování, které nabízejí různé druhy dotací, ale je třeba počítat i s hrozbou ekonomické krize, změny na politické scéně a nedostatečné prostředky od státu na financování ochrany kulturních památek.

SILNÉ STRÁNKY (Strengths)

- Čerpání z dotačního programu Ministerstva kultury na generální opravy v letech 1999 - 2008.
- Získání dotace z finančního mechanismu EHP/Norska, která dovršila vnitřní opravy a restaurování katedrály v letech 2008 - 2010.
- Zúčastnění se projektu Noci kostelů a Dnů evropského dědictví. Finanční podpora Olomouce a Olomouckého kraje. Pomáhá ke zviditelnění katedrály sv. Václava.
- Otevření nově zrestaurované krypty a mauzolea olomouckých biskupů pro veřejnost. Zajímavá atrakce pro návštěvníky katedrály.
- Každodenní dary do kasiček při návštěvě katedrály.
- Obdržení sponzorských darů na veřejné sbírce při financování nových zvonů.
- Prodej propagačních materiálů, brožurek, průvodců a pohledů.
- Poskytnutí finančních prostředků v rámci projektu Zpřístupnění kostelů v turistické sezóně, kdy Statutární město Olomouc přispívá na platy kvalifikovaných průvodců.

- Finanční prostředky z pronájmu budov, které má ve vlastnictví Metropolitní kapitula.
- Zavedení virtuální prohlídky na stránkách průvodcovské služby a města Olomouce. Může vést k větší atraktivnosti místa, přilákání nových turistů.
- Pořádání sbírky na Tři krále. Vybraný obnos se rozdělí mezi farnosti v olomoucké arcidiecézi.
- Občasný příspěvek farnosti na provozní náklady od Metropolitní kapituli.

SLABÉ STRÁNKY (Weakness)

- Neexistence Klubu přátel či členských programů. Členové by přispívali menší částkou na chod katedrály a pomáhali při žádání dotací na opravu od ministerstva nebo jiných mezinárodních organizací.
- Chybí zveřejňování informací ohledně hospodaření farnosti a chodu katedrály za uplynulý rok, včetně výroční zprávy - kdyby byly tyto informace dostupné a veřejnost by věděla o všem co se v katedrále děje, na co všechno jsou peníze poskytovány a na co chybí, mohlo by více osob i podnikatelů přispět nebo sponzorovat významné události.
- Nevyužití dotačních programů EU - především Integrovaný operační program (IOP) a regionální operační program Střední Morava (ROP).
- Nevyužívaná plocha Václavského náměstí při slavnostech nebo jiných akcí.
- Nesnaží se o vlastní podnikatelskou činnost, z jejichž prostředků by mohla farnost i Metropolitní kapitula financovat výdaje na katedrálu.

PŘÍLEŽITOSTI (Opportunities)

- Využití externích dotačních zdrojů z operačních programů EU (již zmiňované IOP, ROP Střední Morava) na financování budoucích oprav či investic.
- Vznik arcidiecézního muzea na místě bývalého kapitulního děkanství, které má veliký potenciál při tvorbě výstav a jednotlivých expozic. Přispívá k dalšímu zviditelnění katedrály sv. Václava a možnosti získání finančních prostředků z darů do kasiček, při nákupu informačních brožurek o katedrále a dalších nábožensky založených knížek o modlení a víře.

- Při návštěvě zahraničních turistů vzniká možnost získání sponzorů z jiných zemí a zvyšuje se hodnota poskytnutých darů do kasiček podle cizí měny, samozřejmě jsou důležité aktuální měnové kurzy.
- Založení sponzorských programů, které by fungovaly na základě katalogu movitých a nemovitých kulturních památek, které potřebují finanční prostředky na opravu. Vše by následně fungovalo na rozhodnutí sponzora jakou památku podpořit finančním obnosem. Tuto nabídku poskytnout i na internetových stránkách.
- Při pořádání významných událostí jako je Noc kostelů, Den evropského dědictví se zvyšuje samozřejmě atraktivita katedrály a také možnost vytěžit z tohoto druhu cestovního ruchu další dary do kasiček a nákupu propagačních předmětů.
- Možnost získání peněz z dotačních programů Nadací a Nadačních fondů působící v oblasti kulturního dědictví. Například Nadace pro rozvoj občanské společnosti.
- Zřídit při výjimečných akcí stánkový prodej s církevními a duchovními předměty, popřípadě s občerstvením. Stánky by byly umístěny na Václavském náměstí. Je ovšem třeba získat povolení od magistrátu města Olomouce a možná i od odboru památkové péče, jelikož je součástí památková rezervace.
- Při zavedení virtuální prohlídky katedrály je vysoká možnost přilákání zájemce zhlédnout celou katedrálu na vlastní oči a zvyšuje návštěvníkův potenciální dar do kasiček či zakoupení si propagačních materiálů.

OHROŽENÍ (Threats)

- Změna v pravidlech užívání dotačních programů Ministerstva kultury a jejich následné nedosažení při potřebách finanční pomoci.
- Změna zákona o státní památkové péči v oblasti financování kulturních památek. Například změna podmínek pro dosažení finančních prostředků.
- Nestálost politické scény a hrozící rozpad vlády by mohl uškodit při žádostech o poskytnutí příspěvku.
- Stále hrozící ekonomická krize by mohla způsobit zastavení přílivu peněz z dotačních programů. Vlastníci by se museli spoléhat buď na vlastní výdělečnou činnost, sponzorství nebo nejistou dotaci od města.

- Každoročně konající sbírka „Haléř sv. Petra“, kde návštěvníci mohou přispět menší částkou. Peníze putují do Vatikánu, kde je papež užívá k pomoci obětem nejrůznějších přírodních katastrof a jiným potřebným v nejohroženějších částech světa. V případě nedostatku peněz jako farnosti, tak i Metropolitní kapituly a kde by nepřišel ani příspěvek od města, je to zlá situace, která by mohla odvést potřebné prostředky na financování chodu katedrály.
- Při jednání o dotaci s mezinárodním subjektem, je třeba dávat pozor, které dokumenty jsou třeba. V případě špatného vyplnění nebo nedostatečného plnění povinností, může vlastník KP přijít o celou dotaci a zbytek potřebných financí musí doplatit sám, nebo najít sponzora. Je třeba dbát na pečlivou přípravu.

Co se týče financování oprav katedrály sv. Václava, využila Metropolitní kapitula i farnost sv. Václava všech možných prostředků, díky kterým se podařilo vrátit této národní kulturní památce její vynikající stav. Vnější opravy financovalo především Ministerstvo kultury a zbytek vlastník katedrály. Při vnitřních opravách se žádalo o dotaci z Norských fondů, která jim byla vyhověna za spoluúčasti státu, v tomto případě jej zastával Olomoucký kraj. Náklady na údržbu si hradí farnost sama s tím, že ji každý rok Metropolitní kapitula vrátí procentuální částku z celkového hospodaření. Bohužel farnost sv. Václava nevyužívá možnosti vlastního hospodářství. Je samozřejmé, že pozemky, které patřily církvi, bude těžké znovu získat zpět. Proto je třeba, aby se farnost postavila na vlastní nohy a zkusila podnikat.

Vztah mezi Metropolitní kapitulou a farností sv. Václava není do dnešní doby jasně definován. V současnosti leží tíže financování na farnosti a kapitula se pouze podílí na provozu. Ale v rámci finanční způsobilosti potřebně k zajištění chodu katedrály by to mělo být naopak. Metropolitní kapitula má více prostředků, aby dokázala financovat provoz katedrály, zatímco farnost, jako uživatel farního kostela, by se zaměřila pouze na své výdaje.

10 DALŠÍ MOŽNOSTI FINANCOVÁNÍ KATEDRÁLY SV. VÁCLAVA

Existuje řada variant, které mohou vlastníci při obnově kulturní památky nebo národní kulturní památky využít. Jak jsem již uváděla výše, vlastník má právo na určitý finanční obnos ze zákona č. 20/1987 Sb., a to od státu, nebo od obce či kraje, ve které byla kulturní památka postavena (nebo v případě movité kulturní památky umístěna). Toto jsou základní zdroje, které může vlastník využít. Vlastník kulturní památky má ovšem na výběr ještě z dalších zdrojů při financování její ochrany.

10.1 Financování z vybraných dotačních programů EU

Při spolupráci s Evropskou unií lze využít finančních prostředků ze dvou již jmenovaných strukturálních fondů. Jak již bylo uvedeno v teoretické části je možné pro problematiku ochrany kulturních památek vymezit pouze dva programy, mezi které patří Regionální operační program NUTS II. Střední Morava a Integrovaný operační program (IOP).

Pro **ROP Střední Morava** je vyčleněno 657,39 mil. Euro, což činí přibližně 2,46% veškerých prostředků určených z fondů EU pro naši republiku. Z českých veřejných zdrojů má být navíc navýšen o dalších 116, 01 mil. Euro. Program spadá pod cíl Konvergence a je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Atraktivní programy vhodné pro využití v oblasti ochrany památek je Integrovaný rozvoj a obnova regionu a Cestovní ruch. Na tento první program je z fondů EU vyčleněno 259 mil. EUR, tedy 39,4% ROP SM. Z programu cestovní ruch je poskytováno méně než u předchozího, tedy 121,6 mil. EUR, což je 18,5% ROP SM.⁸³

Další možností je využití **Integrovaného operačního programu** (dále „IOP“), který se zaměřuje na 6 prioritních os, přičemž pod osou č. 5 - Národní podpora územního rozvoje se nachází důležitá oblast intervence, kterou je Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví. Podíl této oblasti na celkové alokaci IOP je 13, 45 %, tedy 212, 8 mil. EUR. Odborným garantem této oblasti je Ministerstvo kultury. IOP je financován z ERDF a pro cíl EU Konvergence je vyčleněno 1 553,0 mil. EUR. Řídícím orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj.⁸⁴

⁸³ Fondy Evropské unie [online]. 2007 [cit. 2011-05-13]. ROP NUTS II Střední Morava. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-NUTS-II-Stredni-Morava>>.

⁸⁴ *Fondy Evropské Unie* [online]. 2007 [cit. 2011-05-13]. Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/bd33ee71-88a0-4a2d-b5fb-d8d257eac4b2/5-1-Narodni-podpora-vyuziti-potencialu-kulturni-%281%29>>.

V roce 2008 začalo Statutární město Olomouc využívat výhod, které zprostředkovává ROP Střední Morava, konkrétně projekt spadá pod prioritní osu 3 - Cestovní ruch. Město tedy vytvořilo 3 velké celky, na které se zaměřuje, jsou jimi Integrovaný plán rozvoje území, Integrovaný plán rozvoje města - městské parky a atraktivní a konkurenceschopná Olomouc. Každý z těchto bloků má jednotlivé prioritní osy a podle nich se snaží o rozvoj celkového města a jeho atraktivity vůči okolí. Využívá také i Integrovaného operačního programu zaměřeného na revitalizaci a regeneraci sídliště.

Nyní se budu už jen pouze zabývat **Integrovaným plánem rozvoje území Olomouce** (tedy „IPRÚ“). Dělí se na dvě oblasti podpory, na Integrovaný rozvoj cestovního ruchu, který je určen pro nepodnikatelské subjekty a s alokací 100 mil. Kč. Žadatelé mohou získat dotaci až do výše 85% celkových způsobilých výdajů projektu. Druhou oblastí je Podnikatelská infrastruktura a služby určenou již pro podnikatele s možností čerpat dotace do výše 40 - 60%. Taktéž má ještě dvě další podoblasti - Podnikatelská infrastruktura a služby na území definovaném první oblastí (tedy Integrovaný cestovních ruch) s alokací 140 mil. Kč. Druhou podoblastí jsou Aquaparky, golfové hřiště, kongresová centra a výstaviště, jejichž přesná alokace není zatím stanovena. Těmito oblastmi se ale nebudu zabývat, jsou uvedené jen pro orientaci.⁸⁵

V oblasti podpory Řídící výbor IPRÚ Olomouc vyčlenil 4 aktivity, z nichž jedna se zabývá revitalizací významného historického území města Olomouce - areál Přemyslovského hradu a Václavské náměstí. Alokační na tento projekt je 40 milionů Kč a příjemcem dotace je Statutární město Olomouc. Výzva těchto aktivit proběhla v minulém roce a tento projekt byl Řídícím výborem schválen. Město obdrželo finanční prostředky, ale předložení žádosti bylo naplánované na začátek roku 2011 a prostředky zatím nebyly využity.⁸⁶

Této možnosti však využil Arcibiskupský palác Olomouc, jehož vlastník, Metropolitní kapitula, požádala o dotace z oblasti Integrovaného rozvoje cestovního ruchu a bylo mu vyhověno částkou 24 990 000 Kč. Projekt zpřístupnění Arcibiskupského paláce pro cestovní ruch probíhal dva roky a došlo k rozsáhlým opravám interiéru sálů i celého paláce. Výsledkem bylo vytvoření jednoho prohlídkového okruhu pro návštěvníky arcibiskupství. Zajímavé je i to, že Arcibiskupský palác je stále sídlo úřadujícího arcibiskupa Olomoucké

⁸⁵ Integrovaný plán rozvoje území Olomouc [online]. 2010. Čerpání prostředků IPRÚ Olomouc. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.eu/iprm/ipru/zakladni-informace-ipru/cerpani-ipru_\(cesky\)>](http://www.olomouc.eu/iprm/ipru/zakladni-informace-ipru/cerpani-ipru_(cesky)>).

⁸⁶ Informační brožurka poskytnutá z Informačního centra Olomouc

arcidieze Mons. Jana Graubnera. Realizací projektu dojde poprvé v celé historii církve v České republice ke zpřístupnění rezidence arcibiskupa veřejnosti. Nyní již je prohlídkový okruh v plné činnosti a arcibiskupství denně, kromě pondělí, navštěvuje mnoho zájemců o prohlídku.⁸⁷

Na **Integrovaný operační program města Olomouce** (dále „IPRM“) zaměřený na revitalizaci a regeneraci sídliště získalo město z fondů EU celkem 210 mil. Kč. Z této částky je financována rekonstrukce a oprava veřejných prostranství, v nynější době na ulici Přichystalova, jež celková částka dosáhla 160 mil. Kč a zbývajících 50 mil. Kč je určeno pro vlastníky bytových domů. Její hlavní oblasti se zaměřují na revitalizaci veřejného prostranství a regeneraci bytových domů.

10.2 Dotační programy z Olomouckého kraje a města Olomouc

Vlastník může taktéž využít dotačních programů z Olomouckého kraje, které jsou každý rok poskytnuty a údaje uveřejněny na stránkách krajských zdrojů. Letos je vyhlášen program „Obnova kulturních památek v Olomouckém kraji“, který je poskytován z programu podpory kultury a památkové péče v Olomouckém kraji v roce 2011. Tento projekt je obnovován každý rok, takže vlastník KP má vždy možnost zažádat o dotaci z tohoto programu. Podmínkou ovšem je, že maximální výše dotace může být 50% uznatelných nákladů na obnovu kulturní památky na rok 2011. Na poskytnutí dotace z programu není právní nárok a vlastník musí vždy podat žádost. Minimální částka dotace poskytované v rámci programu je 200 000 Kč až do výše 500 000 Kč, v případě restaurátorských prací může minimální výše dotace činit 50 000 Kč. Dotace je poskytována na základě smlouvy.⁸⁸

10.3 Grantové programy Nadace rozvoje občanské společnosti

Novým subjektem, se zaměřuje na financování neziskových organizací, byla na jaře roku 1993 založena **Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS)**. Podporuje zejména dlouhodobé projekty přinášející nové formy služeb a obracející se k dosud opomíjeným skupinám občanů, jež se aktivně zapojovaly do řešení problému. V roce 2006 začala s

⁸⁷ *Arcidiecéze Olomoucká* [online]. 2009 [cit. 2011-05-07]. Arcibiskupský palác Olomouc – zpřístupnění významné kulturní památky veřejnosti. Dostupné z WWW: <<http://www.ado.cz/obsah/arcibiskupsky-palac-olomouc-zpristupneni-vyznamne-kulturni-pamatky-verejnosti>>.

⁸⁸ *Olomoucký kraj* [online]. Zásady programu „Obnova kulturních památek v Olomouckém kraji“. Dostupné z WWW: <http://www.kr-olomoucky.cz/OlomouckyKraj/Granty+a+dotace/Krajsk%C3%A9+zdroje/P%C5%99%C3%ADsp%C4%Bvky+z+rozpo%C4%8Du/P%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvky+z+rozpo%C4%8Du_CZ.htm?lang=CZ>.

programem Blokový grant pro NNO (nestátní neziskové organizace), který je financován z finančního mechanismu EHP/Norsko. Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS) byla v souladu se Zákonem o veřejných zakázkách vybrána na administraci Blokového grantu a rozdělí ve třech výzvách celkovou částku 9 300 000 €. Tento program podporuje aktivity neziskových organizací ve třech prioritách: multikulturní prostředí v komunitách a posílení lidských práv, podpora dětí a mládeže se specifickými problémy a poslední je ochrana životního prostředí.⁸⁹

Farnost sv. Václava pomáhá s charitativní činností a taktéž Metropolitní kapitula, v jejímž objektu sídlí Arcidiecézní Charita Olomouc. Charita poskytuje sociální služby lidem bez domova, s duševním onemocněním, s tělesným handicapem, zajišťuje pomoc pro etnické menšiny a pro krizovou pomoc. Činnost charity pravidelně sponzorují podnikatelské subjekty, jejichž loga lze shlédnout na stránkách charity a také je financována z prostředků Metropolitní kapituly a dobrovolných příspěvků. Od roku 2000 pravidelně pořádá Tříkrálovou sbírku, do které se zapojuje mnoho dobrovolníků v celé olomoucké arcidiecézi a celkový obnos, který každý rok vyberou je překvapující. Jen první rok se vybralo celých 8 milionů korun, které se následně rozdělilo do všech 21 děkanátů a na činnost jejich farností a určité procento si nechává samotná charita na financování svých projektů.⁹⁰ Myslím si, že je pro ně jistě do budoucna příhodné využít dotačních programů z Blokového grantu, se zaměřením na podporu dětí a mládeže se specifickými problémy.

Prioritu Rozvoj multikulturního prostředí v komunitách využila Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, o.p.s. na rozšíření multikulturní výchovy na školách v Olomouckém kraji prostřednictvím budování kapacit pedagogických pracovníků v tématech multikulturní výchovy a realizací seminářů a dalších aktivit pro žáky a studenty ZŠ a SŠ.⁹¹ Tato agentura je taktéž neziskovou organizací s cílem zvýšit povědomí žáků, studentů, učitelů i široké veřejnosti o globálních rozvojových tématech. Příhodné je místo sídla, je umístěno přímo naproti Charitě Olomouc.

⁸⁹ *Nadace rozvoje občanské společnosti* [online]. 2006 [cit. 2011-05-07]. Blokový grant pro NNO. Dostupné z WWW: <<http://www.nros.cz/programy-nros/blokovy-grant/transition-facility>>.

⁹⁰ *Charita Olomouc* [online]. 2007. Dostupné z WWW: <<http://www.olomouc.charita.cz/aktuality>>.

⁹¹ *Blokový grant* [online]. 2011. Podpořené projekty. Dostupné z WWW: <<http://www.blokovygrant.cz/podporene-projekty/>>.

10.4 Vlastní financování farnosti u sv. Václava

Nejistým způsobem získávání finančních prostředků je prostřednictvím kasiček na dobrovolné příspěvky. Katedrála sv. Václava je o hlavní turistické sezóně denně obdivována mnoha návštěvníky a vždy je tu možnost obdržení příspěvku do kasiček. Situace je ovšem jiná v zimním období kdy sezóna pomine a ubude zástup turistů. Rozhodně se výsledek projeví snížením darů do kasiček, a proto je třeba, aby farnost vymyslela náhradní program na mimosezónní období.

Činnost katedrály by se mohla rozšířit o další aktivity, které by vedly ke zvýšení zájmu, například pořádání nových festivalů církevní hudby, nebo divadelní inscenace o životě Ježíše či ztvárnění Křížové cesty. Peníze vybrané ze vstupného by farnost mohla použít na provozní náklady.

Většina církví nemá dostatečné zázemí pro samofinancování nebo prostředky. V době komunistického režimu jim byly sebrány pozemky, z jejichž prodeje dokázali udržet chod celé farnosti i kostelů na vysoké úrovni, ale nyní jen stále čekají na vrácení. Lze využít i přímo podnikatelské sféry. Farnosti by se měli postavit na nohy a začít sami podnikat, třeba vytvořit malé kavárničky poblíž kostela, klub pro vysokoškolské studenty teologických fakult. V dobách slavností může pronajímat plochu před katedrálou sv. Václava pro stánkový prodej. Z výnosů pronájmu a popřípadě i prodeje, kdyby využila možnost zařídit si i vlastní stánek, by mohla farnost zajišťovat chod katedrály i farnosti.

Farnost sv. Václava by mohla založit členské programy, nebo Klub přátel. Lidé by se pravidelně scházeli a pracovali na užitečném projektu, který by byl zaměřen na určitou problematiku financování nebo plánování slavnosti, festivalu, koncertů apod. V dnešní jsou již rozsáhlé možnosti využití finančních zdrojů včetně zahraničních. Tak proč jej nevyužít pro dobro katedrály sv. Václava a celé její komunity.

Sponzoring je v dnešní době velice používaný typ poskytnutí finanční pomoci na určitou potřebu jednotlivce či organizace. Většinou je ve formě drobných hmotných darů.

Farnost sv. Václava využívá veřejných sbírek na pořízení určitého movitého majetku nebo pro činnost charity a znevýhodněných lidí. Při ukončování generálních vnějších oprav využila farnost tuto možnost na pořízení zvonů pro katedrálu sv. Václava. Celková částka jen jednoho zvonu byla přes dva miliony a sbírka na jeho zaplacení stále probíhá. Druhý zvon právě zaplatil sponzor a jeho částka mi není známa. Touto možností lze vždy částečně pokrýt náklady při náhlých výdajích nebo živelných pohromách. Ale výsledek není vždy jistý.

ZÁVĚR

Česká republika má významný kulturní potenciál, který ji předurčuje k tomu, aby se stala významnou evropskou destinací církevní turistiky. Návštěvníci budou jistě rádi objevovat krásy Čech a Moravy, ale také se i rádi vracet.

Důležitým faktorem pro turistickou atraktivitu regionu je bezpochyby špičkové financování historických objektů. Statutární orgány měst i obcí by se měly snažit o udržení kvalitního stavu všech kulturních památek nacházející se na jejich území. Nejde jenom o financování, ale také se snažit zatraktivnit památky pro turistickou sezónu zajištěním například průvodců a jarmarků ve městě či pořádání festivalů aj. Postoj města k historickým objektům lze vždy zjistit tím, jakým způsobem dbá na jeho celkový vzhled. Pro potřeby návštěvníků je třeba zajistit vynikající servis služeb stravování, ubytování a sportovních a odpočinkových aktivit. Propojením všech těchto prvků a dostupnosti v regionu lze zajistit v dané lokalitě vysoký cestovní ruch a často vyhledávanou oblíbenou destinací.

Takovým místem je i Olomouc, jež poskytuje prohlídku historickou rezervací a k tomu může nabídnout i mnoho dalších služeb a aktivit jak ve městě, tak i v okolí. Lze předpokládat, že kdyby nebyla Olomouc prorostlá tolika krásnými památkami a možnostmi v okolí, nebyl by již takový zájem u turistů a zvědavých návštěvníků město navštívit. Je umění dokázat prezentovat město vůči okolí, aby zaujalo něčím novým, co ještě nikdo před tím nepoužil.

Cílem mé práce bylo zhodnotit stávající financování katedrály sv. Václava a nabídnout i jiné možné řešení při hledání nových zdrojů, které zatím nevyužila. Novinkou jsou jistě Norské fondy a jejich zájem o zachování kulturního dědictví. Než jsem začala psát tuto práci, nikdy jsem o tomto finančním mechanismu neslyšela. Nyní mi tento program připadá jedinečný už z toho důvodu, že se zaměřuje vyloženě na ochranu kulturního dědictví. V porovnání s EU jde o velice ojedinělou záležitost, protože politika Evropské unie se cíleně zaměřuje na rozvoj regionů a jejich integraci s okolím. Programy jsou stanovené na obecné projekty, z nichž žádný není rámcově zaměřen na ochranu kulturního dědictví. Především se zabývají problematikou dopravy, životního prostředí, lidských zdrojů a cestovního ruchu.

Když se podíváme na celou problematiku financování ochrany kulturních památek mezinárodními prostředky z pohledu vlastníka, zjistíme, že nemá příliš velkou šanci rychle proniknout do problematiky dotačních programů a pod povrch celého systému žádání o konkrétní dotaci. Mnoho vlastníků tímto způsobem třeba přišli o možnost využít těchto programů na financování oprav či restaurování, protože neznali postup při žádání o příspěvek.

Je třeba, aby Národní památkový ústav, přes své územní odbory, poskytl vlastníkům informační brožuru nebo i přímo semináře, kde by je seznámily s množstvím programů nabízející finanční prostředky na kulturní památky, které mohou sami využít. Vlastníci by se měli orientovat ve všech potenciálních zdrojích, které lze prakticky implementovat na danou památku a zajistit její ochranu dostatečnými finančními prostředky.

Ochrana kulturních památek není jen o získání finančních prostředků na opravu či restaurování. Také se jedná o celkovou údržbu daného objektu a zajištění potřebného finančního obnosu na provozní náklady. V případě plánovaných oprav je vlastníkovou povinností získat závazné stanovisko od odboru památkové péče na krajském úřadě, aby mohl provádět určité práce na kulturní památce. Při obdržení povolení je již pouze na vlastníkově jak celou plánovanou opravu provede, jakou najme firmu na provádění prací a za jakou částku. V případě nedostatku finančních prostředků se může obrátit na dotační programy města, kraje, státu či mezinárodních institucí. Je to nekonečný koloběh potřebných oprav, obdržení stanovisek a získání dotací.

Katedrála sv. Václava je v dobrých rukách Metropolitní kapituly, která nese na svých bedrech finanční zátěž celé národní kulturní památky. O chod a činnosti v katedrále se ovšem stará Římskokatolická farnost sv. Václava, která dbá o všechny potřebné předměty a činnosti při zajištění bohoslužeb. A Statutární město Olomouc se snaží svou finanční pomocí zpřístupnit katedrálu široké veřejnosti. Do budoucnosti se jistě rýsují nové možnosti financování při náhlých, okolnostmi vynucených opravách a tato práce jej vlastníkově jistě přiblíží.

Věřím, že má práce bude vlastníkově užitečná a poskytne mu jistá doporučení na změnu. Stane se příručkou pro hledání nových zdrojů a jejich využití při financování ochrany katedrály sv. Václava.

Je totiž velice důležité postarat se o zachování kulturních památek a jejich obnovy tak, aby byly schopny odolávat vlivům času a poskytovat historické zázemí pro člověka vždy lačného po informacích, ještě mnoho věků.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

MONOGRAFIE

- [1] HAVLAN, P. *Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. 374 s. ISBN 80-7201-453-6.
- [2] JURNÍKOVÁ, Jana. *Správní právo: zvláštní část*. 5. dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 399 s. ISBN 80-210-3417-3.
- [3] KESNER, L. *Marketing a management muzeí a památek*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. 304 s. ISBN 80-247-1104-4.
- [4] POJSL, M., *Olomouc - Katedrála sv. Václava*. 2. upr. vyd. Velehrad: Historická spol. Starý Velehrad, 2007. 31 s. ISBN 80-86157-18-0
- [5] ZÍDEK, Martin; KLUSOŇ, Jiří. *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF - Arch, 2005. 244 s. ISBN 80-86905-10-1.

PRÁVNÍ PŘEDPISY

- [6] Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších změn.
- [7] Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.
- [8] Vyhláška č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších změn.
- [9] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [10] Zákon č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem, ve znění pozdějších předpisů.
- [11] Zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a změně některých zákonů

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [12] *Asociace muzeí a galerií České republiky* [online]. 18. listopad 2010 [cit. 2011-05-04]. Příručka vlastníka kulturní památky „Kulturní památky a péče o ně“. Dostupné z WWW: <http://www.cz-museums.cz/amg/faces/web/deni_v_oboru/legislativa>.
- [13] *UNESCO* [online]. 1995 - 2011 [cit. 2011-05-04]. The Organization's history. Dostupné z WWW: <<http://www.unesco.org/new/en/unesco/about-us/who-we-are/history/>>.

- [14] *České dědictví UNESCO* [online]. 2010 [cit. 2011-05-04]. Dvanáct českých divů světa. Dostupné z WWW: <<http://www.unesco-czech.cz/>>.
- [15] *Národní památkový ústav* [online]. 2010 [cit. 2011-05-06]. Mezinárodní dokumenty. Dostupné z WWW: <<http://www.npu.cz/pro-odborniky/pamatky-a-pamatkova-pece/zakony-mezinarodni-dokumenty/mezinarodni-dokumenty/>>.
- [16] *Ministerstvo kultury ČR* [online]. 2007 [cit. 2011-05-04]. Působnost ministerstva. Dostupné z WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=36>>.
- [17] *Ministerstvo kultury ČR* [online]. 2007 [cit. 2011-05-04]. Činnost památkové inspekce. Dostupné z WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=56>>.
- [18] *Celní správa České republiky* [online]. 2009 [cit. 2011-05-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.celnisprava.cz/cz/Stranky/default.aspx>>.
- [19] *Národní památkový ústav* [online]. 2010 [cit. 2011-05-04]. Činnost a poskytované služby. Dostupné z WWW: <<http://www.npu.cz/pro-odborniky/pracoviste-npu/ustredni-pracoviste/cinnost-a-poskytovane-sluzby/>>.
- [20] *Ministerstvo kultury ČR* [online]. 2007 [cit. 2011-05-04]. Státní fond kultury ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.mkcr.cz/statni-fond-kultury-cr/default.htm>>.
- [21] *Nadace rozvoje občanské společnosti* [online]. 2006 [cit. 2011-05-07]. Historie NROS. Dostupné z WWW: <http://www.nros.cz/o_nadaci/historie-nros>.
- [22] *Asociace pro podporu projektů spolupráce veřejného a soukromého sektoru* [online]. 2004-2008 [cit. 2011-05-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.asociaceppp.cz>>.
- [23] *Fondy Evropské unie* [online]. 2007 [cit. 2011-05-13]. Integrovaný operační program. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/Integrovani-operacni-program>>.
- [24] *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2005 [cit. 2011-05-04]. Finanční mechanismus EHP/Norska. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/fm_norska.html>.
- [25] *Business Info* [online]. 2010 [cit. 2011-05-04]. Finanční mechanismus EHP a Norska. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/financi-mechanismus-ehp-a-norska/1001363/>>.
- [26] *Český statistický úřad* [online]. 2011 [cit. 2011-05-04]. Český statistický úřad Olomoucký kraj. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/home>>.

- [27] *Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc - dóm* [online]. 2010 [cit. 2011-05-04]. Stručné dějiny chrámu. Dostupné z WWW: <<http://www.oldom.cz/historie.htm>>.
- [28] *Virtuální procházka Olomouckým krajem* [online]. 2006 [cit. 2011-05-04]. Olomoucký hrad s kostelem sv. Václava. Dostupné z WWW: <<http://www.olomoucky-kraj.com/object.php?object=6>>
- [29] *Olomouc tourism* [online]. 2007 [cit. 2011-05-06]. Jan Pavel II. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.eu/tourism/basic-information/olomouc-and-personalities/church_\(cesky\)?article_id=167](http://www.olomouc.eu/tourism/basic-information/olomouc-and-personalities/church_(cesky)?article_id=167)>.
- [30] *Muzeum umění Olomouc* [online]. 2007 [cit. 2011-05-06]. Arcidiecézní muzeum Olomouc. Dostupné z WWW: <<http://www.olmuart.cz/?nmm=1>>.
- [31] *Radniční listy* [online]. 2010 [cit. 2011-05-15]. K Noci kostelů se připojí i Olomouc. Dostupné z WWW: <http://www.olomouc.eu/radnicni-listy/radnicni-listy-2010/radnicni-listy-duben-2010?article_id=8599>.
- [32] *Noc kostelů* [online]. 2011 [cit. 2011-05-15]. Arcidiecéze Olomoucká. Dostupné z WWW: <<http://www.nockostelu.cz/?RokNK=2011>>.
- [33] *Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska* [online]. 2011 [cit. 2011-05-15]. O EHD (Dny evropského dědictví). Dostupné z WWW: <<http://www.shscms.cz/ehd/cz>>.
- [34] *Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc - dóm* [online]. 2008 [cit. 2011-05-07]. Vnitřní opravy a restaurování katedrály sv. Václava v Olomouci. Dostupné z WWW: <http://www.oldom.cz/nf/o_projektu.htm>.
- [35] *Římskokatolická farnost sv. Václava Olomouc - dóm* [online]. 2006 [cit. 2011-05-07]. Generální oprava katedrály sv. Václava v Olomouci. Dostupné z WWW: <<http://www.oldom.cz/generalka1.htm>>.
- [36] *Zvony katedrály svatého Václava v Olomouci* [online]. 2008 [cit. 2011-05-07]. Sbírka na zvony pro katedrálu svatého Václava v Olomouci. Dostupné z WWW: <<http://zvony.chlup.net/sbirka.html>>.
- [37] *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2008 [cit. 2011-05-07]. Schválené projekty 2. Výzvy FM EHP/N. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/fm_norska_schvprojekty.html>.

- [38] *Ministerstvo kultury ČR* [online]. 2007 [cit. 2011-05-07]. Obecně o možnostech financování církví a náboženských společností. Dostupné z WWW: <<http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolecnosti/financovani-cirkvi/obecne-o-moznostech-financovani-cirkvi-a-nabozenskych-spolecnosti-1046/>>.
- [39] *Ministerstvo kultury ČR* [online]. 2007 [cit. 2011-05-07]. Financování na základě zákona č. 218/1949 Sb. Dostupné z WWW: <<http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolecnosti/financovani-cirkvi/financovani-na-zaklade-zakona-c--218-1949-sb--1048/>>.
- [40] *Olomouc tourism* [online]. 2009 [cit. 2011-05-07]. Po stopách sv. Jana Sarkandra. Dostupné z WWW: <<http://www.tourism.olomouc.eu/index.php?lang=1&kategorie=145>>.
- [41] Fondy Evropské unie [online]. 2007 [cit. 2011-05-13]. ROP NUTS II Střední Morava. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-NUTS-II-Stredni-Morava>>.
- [42] *Fondy Evropské Unie* [online]. 2007 [cit. 2011-05-13]. Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/bd33ee71-88a0-4a2d-b5fb-d8d257eac4b2/5-1-Narodni-podpora-vyuziti-potencialu-kulturn-%281%29>>.
- [43] Integrovaný plán rozvoje území Olomouc [online]. 2010. Čerpání prostředků IPRÚ Olomouc. Dostupné z WWW: <[http://www.olomouc.eu/iprm/ipru/zakladni-informace-ipru/cerpani-ipru_\(cesky\)](http://www.olomouc.eu/iprm/ipru/zakladni-informace-ipru/cerpani-ipru_(cesky))>.
- [44] *Arcidiecéze Olomoucká* [online]. 2009 [cit. 2011-05-07]. Arcibiskupský palác Olomouc – zpřístupnění významné kulturní památky veřejnosti. Dostupné z WWW: <<http://www.ado.cz/obsah/arcibiskupsky-palac-olomouc-zpristupneni-vyznamne-kulturni-pamatky-verejnosti>>.
- [45] *Olomoucký kraj* [online]. Zásady programu „Obnova kulturních památek v Olomouckém kraji“. Dostupné z WWW: <http://www.kr-olomoucky.cz/OlomouckyKraj/Granty+a+dotace/Krajsk%C3%A9+zdroje/P%C5%99%C3%ADsp%C4%Bvky+z+rozpo%C4%8Du/P%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvky+z+rozpo%C4%8Dtu_CZ.htm?lang=CZ>.
- [46] *Nadace rozvoje občanské společnosti* [online]. 2006 [cit. 2011-05-07]. Blokovaný grant pro NNO. Dostupné z WWW: <<http://www.nros.cz/programy-nros/blokovy-grant/transition-facility>>.

-
- [47] *Charita Olomouc* [online]. 2007. Dostupné z WWW:
<<http://www.olomouc.charita.cz/aktuality>>.
- [48] *Blokový grant* [online]. 2011. Podpořené projekty. Dostupné z WWW:
<<http://www.blokovygrant.cz/podporene-projekty/>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

ERDF Evropský fond pro regionální rozvoj.

ESF Evropský sociální fond.

IOP Integrovaný operační program.

IPRÚ Integrovaný plán rozvoje území.

KP Kulturní památka.

NKP Národní kulturní památka.

NRO Nadace pro rozvoj občanské společnosti.

MKO Metropolitní kapitula Olomouc.

Řkf Římskokatolická farnost sv. Václava

SMO Statutární město Olomouc.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Katedrála sv. Václava s kaplí sv. Anny	36
Obrázek 2 Vstup do katedrály	37
Obrázek 3 Pohled z výšky na areál Olomouckého hradu.....	38
Obrázek 4 Interiér katedrály sv. Václava	39
Obrázek 5 Noc kostelů 2011	42
Obrázek 6 Budova radnic a Sloup Nejsvětější Trojice.....	43
Obrázek 7 Chrám sv. Mořice	46
Obrázek 8 Bazilika Navštívení Panny Marie	48
Obrázek 9 Oprava jižní zdi.....	51
Obrázek 10 Oprava hlavní věže	52
Obrázek 11 Zvon Jana Pavla II. a	53
Obrázek 12 Fresky v kapli sv. Stanislava	54
Obrázek 14 Nově zrestaurované mauzoleum a rakve olomouckých biskupů.....	56
Obrázek 13 Prostor v mauzoleu k zamyšlení	56
Obrázek 15 Nově otevřená krypta vhodná pro výstavy	56

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Světové kulturní dědictví UNESCO	14
Tabulka 2 Přehled NKP v ČR	16
Tabulka 3 Hospodaření za rok 2009	58
Tabulka 4 Hospodaření za rok 2010	59
Tabulka 5 Rok 2008	60
Tabulka 6 Rok 2009	60
Tabulka 7 Rok 2010	60
Tabulka 8 Rok 2011	60
Graf 1 Vývoj počtu NKP v letech 1962 až 2010.....	17

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA I: PLÁN OLOMOUCKÉHO HRADU	81
---	----

PŘÍLOHA I: PLÁN OLOMOUCKÉHO HRADU

Stav po 16. etapě dómského výzkumu v roce 1995.

A	-	katedrála sv. Václava	H	-	dvorek
B	-	biskupský palác	J	-	kaple sv. Cyrila a
C	-	románský ambit			Metoděje (19. století)
D	-	kaple sv. Jana Křtitele	K	-	válcová věž (kaple sv.
E+F	-	kapitulní dům			Barbory)
F	-	gotická sakristie	L	-	kaple sv. Anny
G	-	chodba	M	-	kostel sv. Máří Magdalény
1	-	mladohradištní val	9	-	věžovitá přístavba ke
2	-	nejstarší obvodová hradba			gotické hradbě
3	-	starší opevnění	10	-	nedatovaný pilíř
		zeměpanského areálu	11	-	nedatované kamenné
4	-	opevnění biskupského			stavby
		areálu	12	-	raněgotické pilíře
5	-	mladší zdivo v opevnění	13	-	gotické pilíře
		zeměpanského areálu	14	-	druhotné výztuže hradního
6	-	mladší opevnění			kostela
		zeměpanského areálu	15	-	barokní parkánová zeď
7	-	opěrná zeď mezi válcovou	16	-	torzo domu kapitulního
		věží a palácem			děkana Bartoloměja
8	-	gotická hradba	17	-	neurčená zdiva

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17

